

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 21. elokuuta 2023
(OR. en)

12380/23

COASI 155
ASIE 78
CFSP/PESC 1158
PE 98
ECOFIN 827
WTO 133
COHOM 180

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	18. elokuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	JOIN(2023) 30 final
Asia:	YHTEINEN KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE – Hongkongin erityishallintoalue: Vuosikertomus 2022

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja JOIN(2023) 30 final.

Liite: JOIN(2023) 30 final

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 18.8.2023
JOIN(2023) 30 final

YHTEINEN KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Hongkongin erityishallintoalue

Vuosikertomus 2022

YHTEINEN KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

HONGKONGIN ERITYISHALLINTOALUE

VUOSIKERTOMUS 2022

Yhteenveto

Siitä lähtien, kun Hongkong vuonna 1997 palautettiin Kiinan kansantasavallalle, jäljempänä 'Kiina', Euroopan unioni (EU) ja sen jäsenvaltiot ovat seuranneet tiiviisti Hongkongin erityishallintoalueen poliittista ja taloudellista kehitystä.

Euroopan parlamentille vuonna 1997 annetun sitoumuksen mukaisesti komissio ja korkea edustaja laativat vuosittain kertomuksen tilanteen kehittymisestä Hongkongissa. Siinä kiinnitetään erityistä huomiota ”yksi maa, kaksi järjestelmää” -periaatteen täytäntöönpanoon ja Hongkongin itsehallintoon sen peruslain mukaisesti.

Tämä 25. vuosikertomus koskee kehitystä vuonna 2022. Merkittäviä tapahtumia vuoden aikana olivat i) Hongkongin Kiinalle palauttamisen 25. vuosipäivä, jolloin Kiinan presidentti Xi Jinping vieraili Hongkongissa; ii) Hongkongin kansallisen turvallisuuslain hyväksymisen toinen vuosipäivä; ja iii) ensimmäiseksi hallintojohtajaksi Hongkongin vaalijärjestelmään tehtyjen laajojen uudistusten jälkeen valitun John Leen virkaanastujaiset. Hän oli ainoa ehdokas tehtävään. Samaan aikaan Hongkongin laajan itsehallinnon sekä vähintään vuoteen 2047 asti suojeltavien oikeuksien ja vapauksien rapautuminen jatkui myös vuonna 2022.

Vuotta leimasi myös kansallisen turvallisuuslain kauaskantoinen täytäntöönpano. Oikeudenkäynnit demokratia-aktivisteja ja poliitikkoja vastaan yleistyivät edelleen. Oikeudenkäyntiä odottivat monet ihmiset, kuten 47 esivaaleihin osallistunutta demokratia-aktivistia, sittemmin hajotetun Kiinan isänmaallista ja demokraattista liikettä tukevan Hongkongin allianssin jäseniä, media-alan johtaja Jimmy Lai ja monia muita henkilöitä. Monet heistä ovat olleet vangittuina tammikuusta 2021 lähtien, ja osa heistä kärsii yksinäisyysrangaistusta. Siirtomaa-ajalta peräisin olevaa kansankiihotuksen vastaista lakia sovellettiin toistuvasti kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tapauksissa. Heinäkuussa YK:n ihmisoikeuskomitea kehotti kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukaisessa Hongkongia koskevassa neljännessä säännöllisessä tarkastelussaan kumoamaan sekä kansallisen turvallisuuslain että kansankiihotuksen vastaisen lain.

Hongkongissa on edelleen internetin vapaus, mutta viranomaiset estivät pääsyn arkaluontoiseen verkkosisältöön, kuten Hong Kong Watch -järjestön verkkosivustolle, helmikuussa 2022. Useat muut lait uhkaavat internetin vapautta. Niihin kuuluvat esimerkiksi henkilötietojen luvattoman levittämisen vastainen laki ja tekijänoikeuslaki.

Hallintojohtaja pyysi 28. marraskuuta ensimmäistä kertaa kansankongressin pysyvää komiteaa tulkitsemaan kansallista turvallisuuslakia.

Nämä kehityssuuntaukset asettavat yhä kyseenalaisemmaksi sen, miten Hongkongissa noudatetaan oikeusvaltioperiaatetta – joka on sen taloudellisen menestyksen kulmakivi.

EU on ilmaissut huolensa Hongkongin kehityksestä julkisesti ja yksityisesti.

EU:n ulkoasiainedustaja antoi EU:n puolesta seuraavan Hongkongia koskevan julkilausuman:

8. toukokuuta – julkilausuma 8. toukokuuta pidetyistä hallintojohtajan vaaleista¹.

Ulkoasiainedustaja julkaisi seuraavan Hongkongiin liittyvän tviitin:

12. toukokuuta – tviitti Denise Hon, Hui Po-keungin, Margaret Ngin ja kardinaali Joseph Zenin pidätyksistä².

EU:n tiedottajan Hongkongia koskeva julkilausuma liittyi seuraavaan aiheeseen:

28. heinäkuuta – julkilausuma kansalaisoikeuksista ja poliittisista oikeuksista³.

EU:n tiedottajan Hongkongia koskevat tviitit liittyivät seuraaviin aiheisiin:

4. tammikuuta – tviitti Citizen News -uutissivuston sulkemisesta⁴

¹ Ulkoasiainedustajan Euroopan unionin puolesta antama julkilausuma 8. toukokuuta pidetyistä hallintojohtajan vaaleista, Euroopan unionin neuvosto, 8. toukokuuta 2022, saatavilla osoitteessa <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2022/05/08/hong-kong-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-chief-executive-election-held-on-8-may/>

² Ulkoasiainedustajan tviitti kardinaali Joseph Zenin, Margaret Ngin, Denise Hon ja Hui Po-keungin pidätyksistä, 12. toukokuuta 2022, saatavilla osoitteessa https://twitter.com/joseporrellf/status/1524463674278264834?s=21&t=waWDgBNVJ77GO5_t9QmZ-g

³ EU:n tiedottajan julkilausuma kansalaisoikeuksista ja poliittisista oikeuksista, Euroopan ulkosuhdehallinto, 28. heinäkuuta 2022, saatavilla osoitteessa https://www.eeas.europa.eu/eeas/hong-kong-statement-spokesperson-civil-and-political-rights_en

16. maaliskuuta – tviitti Hong Kong Watch -järjestöstä ensimmäisenä kansalliselta turvallisuuspoliisilta varoituksen saaneena ulkomaalaisena organisaationa⁵

1. heinäkuuta – tviitti Hongkongin erityishallintoalueen perustamisen 25. vuosipäivästä⁶.

G7-maiden ulkoministerit antoivat hallintojohtajan valinnan jälkeen yhteisen julkilausuman Hongkongista 9. toukokuuta.

EU ilmaisi huolensa Hongkongin perusvapaustilanteesta ja itsehallinnon laajuuden supistumisesta Kiinan johdon alaisuudessa EU:n ja Kiinan huippukokouksessa 1. huhtikuuta 2022 ja EU:n ja Kiinan johtajien kokouksessa 1. joulukuuta 2022.

Euroopan parlamentti antoi vuonna 2022 kaksi päätöslauselmaa Hongkongista alla esitetyn mukaisesti.

Euroopan parlamentti antoi 20. tammikuuta päätöslauselman perusoikeuksien loukkauksista Hongkongissa. Päätöslauselmassa parlamentti ”tuomitsee erittäin jyrkästi sen, että sananvapautta, yhdistymisvapautta ja lehdistönvapautta rajoitetaan Hongkongissa yhtä ankarasti kuin Kiinassa, ja toistaa solidaarisuutensa Hongkongin kansalle sen taistelussa vapauden ja demokratian puolesta”.

Euroopan parlamentti antoi 7. heinäkuuta päätöslauselman kardinaali Zenin ja 612 Humanitarian Relief Fund -säätiön edunvalvojen pidättämisestä Hongkongissa. Päätöslauselmassa parlamentti ”tuomitsee kardinaali Joseph Zenin, joka on yksi kaupungin demokratialiikkeen vahvimmistä puolustajista, ja 612 Humanitarian Relief Fund -säätiön neljän muun edunvalvojan pidätykset ja pitää niitä hyökkäyksenä Hongkongin peruslaissa taattuina vapauksina, uskonnon- ja vakaumuksenvapaus mukaan luettuna, vastaan”.

Hongkongin talous vaipui jälleen taantumaan vuonna 2022, vaikka matkustus- ja terveysrajoituksia lievennettiin vähitellen vuoden jälkipuoliskolla. Hongkong oli edelleen maailman kolmanneksi suurin sijoituskohde ja viidenneksi suurin

⁴ EU:n tiedottajan tviitti Citizen News -uutissivuston sulkemisesta, Euroopan ulkosuhdehallinto, 4. tammikuuta 2022, saatavilla osoitteessa <https://twitter.com/nabilauspox/status/1478056509825327109?s=21>

⁵ Tviitti Hong Kong Watch -järjestöstä ensimmäisenä kansalliselta turvallisuuspoliisilta varoituksen saaneena ulkomaalaisena organisaationa, Euroopan ulkosuhdehallinto, 16. maaliskuuta 2022, saatavilla osoitteessa <https://twitter.com/nabilauspox/status/1504029166622191616?s=21>

⁶ Tviitti Hongkongin erityishallintoalueen perustamisen 25. vuosipäivästä, Euroopan ulkosuhdehallinto, 1. heinäkuuta 2022, saatavilla osoitteessa <https://twitter.com/NabilaEUSpox/status/1542747257639952384>

kauppaa käyvä talous. EU:n yritysten määrä väheni kesäkuun 2021 ja kesäkuun 2022 välisenä aikana 0,9 prosenttia (1 600 yritykseen) edellisvuoteen verrattuna. EU:n yritykset kuuluivat kuitenkin selviytymiskykyisimpien yritysten joukkoon pandemian alusta alkaen (EU:n yritysten määrä väheni vain 0,2 prosenttia kesäkuusta 2019), ja ne muodostivat edelleen suurimman muiden kuin kiinalaisten yritysten ryhmittymän Hongkongissa. EU oli vuoden 2022 ensimmäisten kymmenen kuukauden aikana Manner-Kiinan ja Taiwanin jälkeen Hongkongin kolmanneksi suurin kauppakumppani.

Hongkongin talous supistui vuoden 2022 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana 3,3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna⁷. Rahoitusala sekä kauppaja-logistiikka-ala kärsivät voimistuvasta vastatuulesta vuoden aikana, kun taas matkailutuloista riippuvaisten toimialojen tilanne oli edelleen tavallista heikompi.

Hongkongin väestönlaskenta- ja tilastokeskuksen viralliset tiedot osoittavat, että Hongkongin väestö väheni eniten sen jälkeen, kun seuranta aloitettiin vuonna 1961. Viimeisten kahden vuoden aikana Hongkongista on muuttanut pois noin 116 600 18–39-vuotiasta. Tämän seurauksena väestö väheni kesäkuun 2021 ja kesäkuun 2022 välisenä aikana 121 500 ihmisellä – eli 1,6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna – (95 000 ihmisellä asukkaiden nettomuuton seurauksena ja 26 500 ihmisellä sen seurauksena, että kuolemien määrä ylitti syntymien määrän)⁸.

Yleiskatsaus covid-19-pandemian tilanteesta ja kehityssuuntauksista

Hallitus vahvisti vuoden alussa toimenpiteitä covid-19-epidemian hillitsemiseksi. Nämä toimenpiteet eristivät Hongkongin muusta maailmasta, sillä niihin sisältyi lentojen keskeytysmekanismi, yli 100 maata ja aluetta – Ranska mukaan luettuna⁹ – kattanut kauttakulkukielto ja kolmen viikon hotellikaranteeni saapuville matkustajille. Rajoitukset vaikuttivat sekä arkielämään että talouteen. Sosiaalista elämää rajoitettiin, terveyssäännöstö pantiin täytäntöön ja käyttöön otettiin digitaalinen jäljityssovellus. Viidennen aallon huippu saavutettiin maaliskuussa, jolloin Hongkongissa todettiin yli 58 000 tapaus päivässä. Kun pandemiatilanne alkoi vähitellen helpottaa ja

⁷ Lehdistötiedote: *Advance estimates on Gross Domestic Product for third quarter of 2021* (bruttokansantuotetta koskevat ennakoarvot vuoden 2021 kolmannelta neljännekseltä), 1. marraskuuta 2021, Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, saatavilla osoitteessa https://www.censtatd.gov.hk/en/press_release_detail.html?id=4917

⁸ Lehdistötiedote: *Mid-year population for 2022* (väestön määrä vuoden 2022 puolivälissä), 11. elokuuta 2022, Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, saatavilla osoitteessa https://www.censtatd.gov.hk/en/press_release_detail.html?id=5078

⁹ Ranska oli ainoa EU:n jäsenvaltio, jota tämä toimenpide koski.

uusi hallinto aloitti työnsä 1. heinäkuuta, hallitus ryhtyi toimiin tilanteen palauttamiseksi asteittain normaaliksi.

I. Poliittinen ja sosiaalinen kehitys

Poliittinen kehitys

Vuonna 2022 tuli kuluneeksi **25 vuotta siitä, kun Yhdistynyt kuningaskunta palautti Hongkongin Kiinalle**. ”Yksi maa, kaksi järjestelmää” -periaatteen mukaan Hongkongin talousjärjestelmän ja elämäntavan olisi säilyttävä muuttumattomina 50 vuoden ajan, kuten Kiinan ja Yhdistyneen kuningaskunnan yhteisessä julistuksessa todetaan. Presidentti Xi Jinping ilmoitti 1. heinäkuuta ensimmäistä kertaa, että ”yksi maa, kaksi järjestelmää” -periaate voisi säilyä voimassa vuoden 2047 jälkeen Kiinan kattavan lainkäyttövallan puitteissa.

Kiinan ja Yhdistyneen kuningaskunnan yhteisessä julistuksessa todetaan, että Hongkongilla on laaja autonomia erityishallintoalueena ja että hongkongilaiset hallitsevat Hongkongissa.

Vuoden 2021 vaaliuudistuksen tarkoituksena oli varmistaa, että ”isänmaalliset henkilöt hallinnoivat Hongkongia”. Ensimmäiset tämän uudistuksen jälkeiset **hallintojohtajan vaalit** järjestettiin 8. toukokuuta. Entinen poliisi ja erityishallintoalueen pääsihteerin John Lee oli vaalien ainoa ehdokas. Covid-19-rajoitukset häiritsivät vaalien aikataulua. Vaalien aikana hallintojohtajana toiminut Carrie Lam ilmoitti 18. helmikuuta, että vaaleja lykättäisiin kuudella viikolla 27. päivästä maaliskuuta 8. päivään toukokuuta. Hän viittasi presidentti Xi Jinpingin ohjeisiin covid-19-tilanteen hallitsemiseksi ja vetosi poikkeustilamääräykseen.

Kun nimitysjakso alkoi 3. huhtikuuta, hallintojohtaja Carrie Lam ilmoitti, ettei hän asettuisi uudelleen ehdolle tähän tehtävään. Hongkongissa toimiva Kiinan keskushallinnon yhteystoimisto ilmoitti 6. huhtikuuta poliittisten johtohenkilöiden kanssa järjestetyssä kokouksessa tukevansa John Leetä. John Lee erosi samana päivänä tehtävästään erityishallintoalueen pääsihteerinä ja ilmoitti aikovansa asettua ehdolle hallintojohtajan virkaan. Keskushallinnon valtioneuvosto hyväksyi John Leen eroanomuksen 7. huhtikuuta peruslain mukaisesti. John Lee perusti kampanjatiimin 9. huhtikuuta ja järjesti virtuaalisen mediatapahtuman ehdokkuutensa julistamista varten.

John Lee sai yhdessä päivässä noin 300 nimitystä, jotka kattoivat uudistetun 1 463-jäsenisen vaalilautakunnan kaikki viisi eri alaa. Nimitysten määrä ylitti

vaaditun 188 nimityksen rajan ja oli lähellä Leen ilmoittamaa 500 nimityksen tavoitetta. Nimitysjakso päättyi 16. huhtikuuta: Lee keräsi 786 nimitystä. Kaksi päivää myöhemmin ehdokkaiden hyväksyttävyyttä arvioiva komitea vahvisti John Leen ehdokkuuden ja julisti hänet ainoaksi ehdokkaaksi.

Nämä yhden henkilön vaalit toteutettiin samalla tavoin kuin Macaossa, jossa hallintojohtajan virkaan on ollut aina ehdolla vain yksi ehdokas.

John Lee ja hänen tiiminsä eivät toimittaneet vaalikampanjan aikana jäljennöksiä kolmesta kannatussuostumuslomakkeesta vaalilautakunnan määrittelemässä määräjassa. Tästä rikkomuksesta voidaan määrätä enintään kuusi kuukautta vankeutta ja 5 000 Hongkongin dollarin (594,5 euron) sakko. Korkein oikeus totesi elokuussa, että rikkomus johtui epähuomiosta ja ettei se ollut vilpillistä. John Leelle ei määrätty sakkoja.

John Lee sai 8. toukokuuta 1 416 ääntä eli 99,2 prosenttia hyväksytyistä äänistä vaalilautakunnan jäseniltä. Kahdeksan jäsentä äänesti häntä vastaan, ja neljä jäsentä äänesti tyhjää. Kiinan pääministeri Li Keqiang luovutti 30. toukokuuta Leelle todistuksen hänen nimityksestään kuudennen kauden hallintojohtajaksi, ja 1. heinäkuuta Lee vannoi virkavalansa presidentti Xi Jinpingin läsnä ollessa.

Hallintojohtaja järjesti hallituksen uudelleen poliittisten painopistealueidensa mukaisesti. Hän perusti kolme uutta virkaa, jotka ovat erityishallintoalueen apulaispääsihteeri, apulaisvaltiovarainministeri ja apulaisoikeusministeri. Lisäksi hän perusti uuden kulttuuri-, urheilu- ja matkailuministeriön, jakoi liikenne- ja asuntonministeriön liikenne- ja logistiikkaministeriöksi ja asuntonministeriöksi sekä vahvisti sisäministeriötä, josta tuli sisä- ja nuorisoasiainministeriö.

Pian uuden hallituksen muodostamisen jälkeen hallituksen ylemmät virkamiehet, mukaan lukien hallintojohtaja John Lee ja valtiovarainministeri Paul Chan, johtivat valtuuskuntien vierailuja ulkomaille Kiinan Uusi silkkitie -strategian mukaisesti. Valtuuskunnat vierailivat Lähi-idän maissa, erityisesti Saudi-Arabiassa, ja Kaakkois-Aasiassa. Marraskuussa Paul Chan osallistui Balilla järjestettyyn G20-kokoukseen Kiinan valtuuskunnan jäsenenä, kun taas hallintojohtaja John Lee johti valtuuskuntaa, joka osallistui Aasian ja Tyynenmeren maiden taloudellisen yhteistyön foorumiin Thaimaassa, jossa se markkinoi Hongkongia sen avautuessa uudelleen maailmalle.

John Lee piti ensimmäisen poliittisen puheensa lakiasäättävälle neuvostolle 19. lokakuuta. Hän julkisti Hongkongin elpymistä tukevia toimenpiteitä, kuten osajien houkuttelemista koskevia järjestelmiä, joilla pyritään houkuttelemaan Hongkongiin joka vuosi 35 000 ammattilaista seuraavien kolmen vuoden

aikana, strategisten yritysten houkuttelemisesta vastaavan toimiston perustaminen ja 30 miljardin Hongkongin dollarin (3,7 miljardin euron) suuruisen yhteissijoitusrahaston perustaminen investointien houkuttelemiseksi strategisilta yrityksiltä. Hän ilmoitti myös, että Hongkongin Manner-Kiinassa ja ulkomailla sijaitseviin 17 talous- ja kauppatoimistoon perustetaan erityisiä tiimejä yritysten ja ammattilaisten tavoittamista varten.

Hallitus luopui kiinteää omaisuutta koskevista ylimääräisistä leimaveroista sellaisen ulkomaalaisten osalta, jotka ovat asuneet Hongkongissa seitsemän vuotta ja jotka ovat vakituisia asukkaita. John Lee julkisti kunnianhimoisen tavoitteen lyhentää julkisten vuokra-asuntojen odotusaikaa nykyisestä noin kuudesta vuodesta noin 4,5 vuoteen neljän vuoden aikana.

Lakiasäättävän neuvoston vaalilautakunnan täytevaalit järjestettiin 18. joulukuuta. Niiden tarkoituksena oli täyttää vaalilautakunnan neljä paikkaa, jotka olivat jääneet tyhjiksi hallitukseen nimitetyiltä lakiasäättävän neuvoston entisiltä jäseniltä. Kyseessä olivat neljännet täytevaalit, jotka järjestettiin sen jälkeen, kun periaate ”isänmaallisten henkilöiden hallinnoimasta Hongkongista” vahvistettiin vuoden 2021 vaaliuudistuksessa. Äänestäjäkunta koostui 1 441 henkilöstä. Äänestysprosentti oli 90,7 prosenttia. Yksikään demokratian kannattaja ei osallistunut vaaleihin.

Hongkong putosi kolme sijaa alemmas Economist Intelligence Unitin **globaalissa demokratiaindeksissä** ja oli nyt 167 maan ja alueen joukossa 88. sijalla. Demokratiaa kannattavien poliittisten ryhmien toimintamahdollisuudet kaventuivat. Yhteen aikaan lakiasäättävän neuvoston toiseksi suurimman puolueen asemassa olleen kansalaispuolueen puheenjohtaja ilmoitti joulukuussa, että puolueen olisi lopetettava toimintansa.

Covid-19-pandemian vaikutus

Vuoden alussa hallitus **vahvisti toimenpiteitä** covid-19-epidemian viidennen aallon taltuttamiseksi, määräsi saapuville matkustajille kolmen viikon pituisen hotellissa vietettävän karanteenin, otti käyttöön tiukan lentojen keskeytysmekanismiin ja yli 100 maata ja aluetta – Ranska mukaan luettuna – kattaneen kauttakulkukiellon, mikä eristi Hongkongin muusta maailmasta. Hongkongiin rakennettiin suuria eristyslaitoksia, joiden kokonaiskapasiteetti oli 40 000 vuodepaikkaa, koska viranomaiset lupasivat noudattaa Manner-Kiinan ”dynaamista covid-19-strategiaa” vastaavaa strategiaa. Käyttöön otettiin paikalliset pakolliset koronatestit ja sulkutoimet. Joissakin tapauksissa nuoria lapsia ja myös vauvoja erotettiin vanhemmistaan. Hallitus pani täytäntöön tiukkoja lähikontaktien välttämistä koskevia toimenpiteitä, joihin kuuluivat

verkko-opetus ja ravintoloita koskevat rajoitukset, kun taas urheilukeskukset, elokuvateatterit ja julkiset tilat suljettiin kokonaan.

EU:n Hongkongin-edustusto lähetti Hongkongin hallitukselle useita kirjeitä, joissa se ilmaisi huolensa näiden käytäntöjen vaikutuksista, sillä arvioiden mukaan noin 10 prosenttia Hongkongissa asuvista EU:n kansalaisista oli muuttanut pois Hongkongista tiukkojen käytäntöjen vuoksi.

Kiinan keskushallinto antoi ohjeita pandemian torjunnassa ja antoi ymmärtää sen olevan osa kansallista turvallisuutta. Tiedotusvälineet siteerasivat 16. helmikuuta Xi Jinpingiä, joka ohjeisti Kiinan kommunistisen puolueen pääsihteerinä Hongkongin johtajia asettamaan pandemian hallinnan kaiken edelle. Hongkongin hallitus perusti viisi työryhmää keskushallinnon kanssa. Paikallishallinto salli poikkeustilamääräyksen nojalla Manner-Kiinasta peräisin olevien lääketieteen ammattilaisten hoitaa covid-19-potilaita tarvitsematta hakea paikallista toimilupaa ja Manner-Kiinasta peräisin olevien lääkkeiden tuonnin soveltamatta niihin paikallista rekisteröintimekanismia.

Heinäkuun 1. päivän jälkeen hallitus poisti saapuvia matkustajia koskeneet rajoitukset asteittain, lakkautti vähitellen lentojen keskeytysmekanismin ja lyhensi pakollisen hotellikaranteenin kestoja. Saapuvien matkustajien keskitetty eristäminen hotelleihin korvattiin lokakuussa kotikaranteenilla. Toimenpiteet, kuten lääketieteellinen seuranta ja covid-19-testit, säilyivät käytössä vuoden loppuun asti. Julkisia kokoontumisia koskeva osallistujien enimmäismäärä nostettiin aiemmasta neljästä 12 osallistujaan.

Kansallisen turvallisuuslainsäädännön täytäntöönpano

Lainvalvontaviranomaiset jatkoivat pidätyksiä kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. Turvallisuusministeriön mukaan kansallisen turvallisuuslain nojalla oli 31. joulukuuta 2022 mennessä pidätetty 236 henkilöä¹⁰. Viranomaiset ovat nostaneet syytteet 145 henkilöä ja viittä yritystä vastaan. Tuomioaste on 100 prosenttia. Kansallisen turvallisuuslain mukainen enimmäisseuraamus on elinkautinen vankeusrangaistus.

Kansallisen turvallisuuslain ekstraterritoriaalisen ulottuvuuden täytäntöönpano käynnistettiin. Internetpalveluntarjoajat estivät helmikuusta alkaen pääsyn Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittautuneen oikeuksia puolustavan Hong Kong Watch -järjestön verkkosivustolle. Seuraavassa kuussa Hong Kong Watchista tuli ensimmäinen Hongkongin ulkopuolella toimiva ryhmä, joka sai varoituksen kansalliselta turvallisuuspoliisilta. Lokakuussa Yhdysvaltoihin sijoittautuneen oikeuksia puolustavan Hong Kong Democracy Council -ryhmän verkkosivustolle ei enää päässyt Hongkongista.

Ulkomailla toimivat kansalaisyhteiskunnan jäsenet ovat saaneet varoituksia viranomaisilta. Huhtikuussa eräs maanpaossa oleva entinen lainsäätäjät sai omaisuuden pidättämistä koskevan määräyksen, joka esti häntä ja useita hänen perheenjäseniään hoitamasta Hongkongissa sijaitsevaa omaisuuttaan. Erään uutisen mukaan maanpaossa elävää aktivistia varoitettiin, että hänet voidaan pidättää, jos hän palaa Hongkongiin, ja että hänen perheenjäsenensä oli kutsuttu poliisin kuultavaksi¹¹.

Kahdeksan julkisesti rahoitettua yliopistoa ilmoitti suunnitelmistaan ottaa opetusohjelmaansa kansallisen turvallisuuden kursseja. Alemman ja ylemmän perusasteen oppilaitoksille annettiin ohjeet poistaa julkaisut, jotka voivat olla kansallisen turvallisuuslain vastaisia. Ylemmän keskiasteen oppilaitos erotti 14 oppilasta, jotka eivät osallistuneet lipunnostotilaisuuteen¹². Julkisissa oppilaitoksissa työskentelevien ulkomaisten englantia äidinkielenään puhuvien opettajien oli allekirjoitettava julistus uskollisuudestaan peruslakia kohtaan.

Siirtomaa-aikaista kansankiihottamisen vastaista lakia, jota ei ollut sovellettu ennen maaliskuuta 2020, sovellettiin säännöllisesti vuonna 2022. Noin joka viides kansallisen turvallisuuspoliisin tekemä pidätys tehtiin kyseisen lain nojalla. Yksi EU:n kansalainen pidätettiin tämän lain nojalla 1. marraskuuta.

¹⁰ <https://www.info.gov.hk/gia/general/202302/14/P2023021400644.htm>

¹¹ <https://www.rfa.org/cantonese/news/htm/hk-relative-11222022024155.html>

¹² <https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/4/195744/School-suspends-14-students-for-%E2%80%98disrespectful-behavior%E2%80%99-during-national-anthem-and-flag-raising-ceremony>

Viranomaiset väittivät myöhemmin, että mies on Kiinan kansalainen ja että häneltä evättiin oikeus konsuliapuun tämän vuoksi.

Vuoden 2021 henkilötietoja koskevaa määräystä, joka tunnetaan henkilötietojen luvattoman levittämisen vastaisena lakina, sovellettiin laajasti. Henkilötietovaltuutettu paljasti, että lokakuussa 2021 tapahtuneen lain voimaantulon jälkeen hänen toimistonsa on antanut 14:lle sosiaalisen median alustalle yli 770 ”lakkauttamisilmoitusta”, joissa on pyydetty noin 3 900 viestin poistamista¹³.

Ilmoitetun kansallista turvallisuutta koskevan lainsäädännön antamista peruslain 23 §:n nojalla on lykätty. Kansallisessa turvallisuuslaissa säädetyn neljän rikoksen lisäksi 23 §:n mukaisessa lainsäädännössä on määrä säätää laittomiksi maanpetos, kansankiihotus, valtionsalaisuuksien varkaus, poliittista toimintaa harjoittavat ulkomaiset poliittiset organisaatiot tai elimet ja hongkongilaiset poliittiset organisaatiot tai elimet, jotka solmivat siteitä ulkomaisiin poliittisiin organisaatioihin tai elimiin.

Oikeudenkäyntimenettelyt

Kansallisen turvallisuuslain nojalla käynnistettyjä oikeudenkäyntejä jatkettiin.

Esivaaleihin vuonna 2020 osallistuneen **47 lainsäätäjän ja aktivistin joukko-oikeudenkäynti** on vastaajamäärältään tähän mennessä suurin kansalliseen turvallisuuslakiin liittyvä oikeustapaus. Virallinen käsittely, joka oli määrä aloittaa vuoden 2023 alkupuolella korkeimmassa oikeudessa, voi kestää kuukausia. Syyttäjä syytti 47 lainsäätäjää ja aktivistia kansallisen turvallisuuslain nojalla ”salaliitosta kumouksellista toimintaa varten”. Heitä uhkaa elinkautinen vankeusrangaistus. Monet heistä ovat olleet vangittuina – osa yksinäisyysrangaistusta kärsien – tammikuusta 2021 alkaen, koska tuomioistuin kielsi heidän vapauttamisensa takuita vastaan maaliskuussa 2021. Takuita vastaan vapautettujen on noudatettava tiukkoja ehtoja, joihin kuuluu muun muassa kielto puhua tiedotusvälineille tai diplomaateille. Tuomioistuin kumosi tammikuussa ja maaliskuussa kahden vastaajan vapauttamisen takuita vastaan sen jälkeen, kun se oli todennut heidän sosiaalisen median julkaisujensa voivan uhata kansallista turvallisuutta. Oikeusministeri lupasi vastata huolenaiheisiin, jotka liittyvät viivästyksiin asian käsittelyssä. Elokuussa oikeusministeri määräsi kansallisen turvallisuuslain nojalla nimetyn kolmen tuomarin muodostaman paneelin käsittelemään asiaa valamiesoikeudenkäynnin

¹³ <https://hongkongfp.com/2022/06/14/hong-kong-watchdog-told-14-social-media-sites-to-remove-3900-doxxing-items-in-8-months/>

sijaan. Hän perusteli tätä ulkomaisten tekijöiden osallisuudella sekä valamiesten ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisella turvallisuudella.

Kaksi **Kiinan isänmaallista ja demokraattista liikettä tukevaa Hongkongin allianssia**, jäljempänä 'allianssi', vastaan nostettua tapausta etenivät oikeudenkäyntivaiheeseen vuonna 2022. Allianssi oli järjestänyt vuotuisen kynttilämuistotilaisuuden Taivaallisen rauhan aukion joukkomurhan muistoksi. Allianssin entinen varapuheenjohtaja Chow Hang-tung on ollut vankilassa syyskuusta 2021 lähtien. Toisessa tapauksista syyttäjä syytti allianssia ja sen ydinjäseniä (Chow Hang-tung, Lee Cheuk-yan ja Albert Ho) yllyttämisestä vallankumoukseen, mistä määrättävä enimmäisseuraamus on elinkautinen vankeusrangaistus. Asia on korkeimman tuomioistuimen käsiteltävänä ja odottaa kuulemisaikataulun lopullista vahvistusta. Kolme vastaajaa on kieltänyt syyllisyytensä. Yksi vastaajista, Chow Hang-tung, joka puolustaa itse itseään, voitti oikeudellisen taistelun raportointirajoitusten kumoamiseksi¹⁴ elokuussa 2022.

Toisessa tapauksessa syyttäjä syytti allianssia kansallisen turvallisuuspoliisin elokuussa 2021 esittämän tietojen antamista koskevan pyynnön noudattamatta jättämisestä. Syyttäjä syytti kuulemisen aikana ryhmää ”ulkomaiseksi agentiksi”, mutta kieltäytyi yksilöimästä osallisena olevaa maata tai ulkomaista toimijaa. Syyttäjä poisti suuren osan tiedoista, mikä esti allianssin pysyvän komitean kolmea entistä jäsentä puolustamasta itseään ja ristikuulustelemasta todistajia tuomioistuimessa. Tuomari kielsi Chow Hang-tungia kutsumasta vuoden 1989 väkivaltaisia sortotoimia ”Taivaallisen rauhan aukion joukkomurhaksi”. Enimmäisseuraamus on kuusi kuukautta vankeutta.

Korkein oikeus vapautti 14. joulukuuta Chow Hang-tungin luvattomaan kokoontumiseen yllyttämistä (Taivaallisen rauhan aukion tapahtumien muistotilaisuus vuonna 2021) koskevasta syytteestä ja kumosi hänelle tammikuussa 2021 määrätyn 15 kuukauden vankeusrangaistuksen.

Kansallista turvallisuuslakia ja kansankiihotusta koskevassa tapauksessa oli yhtenä osallisena media-alan johtaja **Jimmy Lai**. Siinä kuusi entistä Apple Dailyyn toimittajaa myönsivät syyllisyytensä, kun taas Jimmy Lai ja kolme Apple Dailyyn liittyvää yritystä kielsivät syyllisyytensä. Syyttäjä syytti heitä ”salaliitosta, jonka tarkoituksena oli vehkeily ulkomaisten tai ulkoisten tekijöiden kanssa kansallisen turvallisuuden vaarantamiseksi” ja ”salaliitosta, jonka tavoitteena oli painaa, julkaista, myydä, tarjota myytäväksi, jakaa, asettaa

¹⁴ Hongkongin tuomioistuimia koskevassa määräyksessä kielletään raportointi vangitsemismenettelyistä, mutta tuomari voi kumota kiellon syytetyin pyynnöstä.

esille ja/tai kopioida kapinaa lietsovia julkaisuja”. Enimmäisseuraamus on elinkautinen vankeusrangaistus.

Kun ylin muutoksenhakutuomioistuin antoi Jimmy Laille luvan palkata ulkomainen asianajaja puolustamaan itseään oikeudessa, hallintojohtaja John Lee pyysi Kiinan kansankongressin pysyvää komiteaa tulkitsemaan kansallista turvallisuuslakia sen selvittämiseksi, voisiko ulkomaisen asianajajan palkkaaminen olla vastoin kyseisen lain ”tavoitetta” ja ”lainsäädännöllistä tarkoitusta”. Kiinan kansankongressin pysyvä komitea tulkitsi kansallisen turvallisuuslain 14 ja 47 pykälää 30. joulukuuta siten, että kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tapauksissa hallintojohtaja ja kansallisen turvallisuuden suojelukomitea voivat päättää, saako vastaaja palkata ulkomaisia asianajajia¹⁵. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun Kiinan kansankongressin pysyvä komitea tulkitsi kansallista turvallisuuslakia. Tämä kansallisen turvallisuuslain tulkinta antaa Jimmy Lain tapauksesta riippumatta hallintojohtajalle ja kansallisen turvallisuuden suojelukomitealle valtuudet tehdä päätöksiä yksittäisistä oikeuskäsittelyistä ilman mahdollisuutta riitauttaa päätös tuomioistuimessa. Tämä voi heikentää oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja vaikuttaa siten luottamukseen oikeusvaltioperiaatetta kohtaan. Jimmy Lain oikeudenkäyntiä lykättiin 25. syyskuuta 2023 asti, koska hallitus on tekemässä muutoksia oikeusalan ammattilaisia koskevaan määräykseen Kiinan kansankongressin pysyvän komitean päätöksen jälkeen.

Piirituomioistuin päätti erillisessä tapauksessa, että Jimmy Lai oli rikkonut mediayhtiönsä pääkonttorin vuokraehtoja, koska hän ei ilmoittanut samassa paikassa toimivasta konsulttiyrityksestä¹⁶. Tuomari tuomitsi Jimmy Lain viideksi vuodeksi ja yhdeksäksi kuukaudeksi vankeuteen ja määräsi hänelle kaksi miljoonaa Hongkongin dollaria (241 570 euroa) sakkoja¹⁷.

612 Humanitarian Relief Fund -säätiön, jäljempänä ’säätiö’, tapauksessa olivat osallisina entinen lainsäätäjät Cyd Ho, laulaja Denise Ho, tutkija Hui Po-keung, asianajaja Margaret Ng, 92-vuotias kardinaali Joseph Zen ja säätiön sihteeri Sze Ching-wee. Heidät pidätettiin 10. ja 12. toukokuuta välisenä aikana. Hui oli pidätyksensä hetkellä muuttamassa pois Hongkongista, sillä hän oli saanut opettajan viran yliopistosta EU:ssa.

Kesäkuussa 2019 perustettu säätiö antoi taloudellista tukea vuoden 2019 mielenosoitusten aikana loukkaantuneille tai pidätetyille henkilöille. Se lopetti

¹⁵ http://www.news.cn/2022-12/30/c_1129245755.htm

¹⁶ https://legalref.judiciary.hk/doc/judg/html/vetted/other/ch/2021/DCCC000349_2021_files/DCCC000349_2021ES.htm

¹⁷ https://legalref.judiciary.hk/doc/judg/html/vetted/other/ch/2021/DCCC000349A_2021_files/DCCC000349A_2021ES.htm

toimintansa lokakuussa 2021 sen jälkeen, kun kansallinen turvallisuuspoliisi ilmoitti sen olevan tutkinnan kohteena. Vatikaani ilmoitti ”seuraavansa tilanteen kehittymistä hyvin tarkasti”¹⁸. Tuomioistuin katsoi, että säätiön edunvalvojat eivät olleet hakeneet rekisteröintiä tai vapautusta rekisteröinnistä asetetussa määräajassa. Tästä rikkomuksesta määrättävä enimmäisseuraamus on 10 000 Hongkongin dollarin (1 269 euron) sakko. Viisi edunvalvojaa saivat kukin 4 000 Hongkongin dollarin (490 euron) sakon, kun taas sihteerin oli maksettava 2 500 Hongkongin dollaria (305 euroa). Viisi edunvalvojaa ovat valittaneet päätöksestä.

Vuoden 2019 mielenosoitusten aikana taloudellista tukea antaneen **Spark Alliancen** varat takavarikoitiin. Korkein oikeus hyväksyi 70 miljoonan Hongkongin dollarin (8,89 miljoonan euron) takavarikoinnin ”rikoshyötynä”. Poliisi syytti pidätettyjä varojen käyttämisestä muihin kuin ilmoitettuihin tarkoituksiin¹⁹.

Vuonna 2022 kansallisen turvallisuuslain nojalla **tuomittiin** myös ensimmäisen kerran **alaikäisiä henkilöitä**, mikä herätti YK:n ihmisoikeusvaltuutetun huolen²⁰. Tuomioistuin tuomitsi lokakuussa neljä 16–19-vuotiasta teiniä enintään kolmen vuoden vankeuteen. He myönsivät syyllisyytensä salaliittoon kumoukselliseen toimintaan yllyttämistä varten.

Yhdistyneen kuningaskunnan korkeimman oikeuden presidentti lordi Reed ja hänen kollegansa lordi Hodge ilmoittivat 30. maaliskuuta eroavansa ylimmän muutoksenhakutuomioistuimen ei-pysyvän tuomarin tehtävästä. Lordi Reed totesi, että ”korkeimman oikeuden tuomarit eivät voi enää jatkaa työtään Hongkongissa ilman, että he näyttävät antavan hyväksyntänsä hallinnolle, joka on poikennut poliittisen vapauden ja sananvapauden arvoista, joihin korkeimman oikeuden tuomioistuimet ovat syvästi sitoutuneet”. Kymmenen ulkomaista tuomaria jatkoi ylimmässä muutoksenhakutuomioistuimessa. He kaikki ovat jääneet eläkkeelle virallisista tehtävistään.

Kansainväliset toimet

YK:n ihmisoikeusvaltuutettu Michelle Bachelet antoi 28. toukokuuta lausunnon virallisen Kiinan-vierailunsa yhteydessä. Hän kehotti hallitusta ”vaalimaan ja olemaan tukahduttamatta” kansalaisyhteiskunnan ja tiedeyhteisön valtavaa potentiaalia Hongkongissa, jotta se voi edistää ihmisoikeuksia Hongkongin erityishallintoalueella ja sen ulkopuolella. Hän ilmaisi huolensa

¹⁸ <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2022-05/cardinal-zen-arrested-in-hong-kong-holy-see-expresses-concern.html>

¹⁹ [https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/4/195125/HK\\$70m-confiscated-from-fundraising-platform-for-HK-protesters](https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/4/195125/HK$70m-confiscated-from-fundraising-platform-for-HK-protesters)

²⁰ <https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2022/10/alarm-sentencing-under-national-security-law>

kansallisen turvallisuuslain nojalla tehdyistä asianajajien, aktivistien, toimittajien ja muiden henkilöiden pidätyksistä²¹.

Heinäkuussa **YK:n ihmisoikeuskomitea** kehotti kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukaisessa Hongkongia koskevassa neljännessä säännöllisessä tarkastelussaan Hongkongia ”kumoamaan nykyisen kansallisen turvallisuuslain ja pidättäytymään sillä välin sen soveltamisesta”. Komitea korosti huolenaiheita, jotka liittyvät ”kansallisen turvallisuuden” käsitteen epäselvyyteen ja mahdollisuuteen siirtää tapausten käsittely Hongkongista Manner-Kiinaan (joka ei ole yleissopimuksen osapuoli) niiden tutkintaa, niihin liittyviä syytetoimia, oikeudenkäyntiä ja seuraamusten täytäntöönpanoa varten. Komitea kehotti viranomaisia myös kumoamaan kansankiihotuksen vastaiset säännöt ja pidättäytymään kansallisen turvallisuuslain soveltamisesta kriittisten ja eriävien mielipiteiden ilmaisemisen tukahduttamiseksi. Komitea kehotti Hongkongia varmistamaan sen osalta, mitä tulee mahdollisuuteen antaa kansallista turvallisuutta koskevaa uutta lainsäädäntöä peruslain 23 §:n nojalla, että lainsäädäntöprosessi olisi ”osallistava ja avoin, mikä helpottaisi kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten vapaata, avointa ja mielekästä osallistumista”.

Oikeudet, vapaudet ja yhtäläiset mahdollisuudet

Kansallisella turvallisuuslailla oli kielteisiä vaikutuksia oikeusyhteisön keskeisiin osiin. Useat asianajajat, joiden tiedetään puolustavan ihmisoikeuksia, kuten **Hongkongin asianajajaliiton** entinen puheenjohtaja, lähtivät maasta sen jälkeen, kun heidät oli kutsuttu tapaamisiin kansallisen turvallisuuspoliisin kanssa tai nostettu esille Kiinan keskushallintoa kannattavissa tiedotusvälineissä. Maaliskuussa hallintojohtaja Carrie Lam nimitti asianajajaliiton puheenjohtajan oikeusviranomaisten suosittelulautakuntaan asianajajaliiton ehdottaman suorapuheisemman ehdokkaan sijaan. Vähemmän suorapuheisia ehdokkaita valittiin **Law Society -yhdistyksen** hallintoneuvostoon. Tämä aiemmin äänekäs asianajajayhdistys antaa hallitukselle oikeudellisia suosituksia. Eräs merkittävä ihmisoikeusasianajaja menetti paikkansa tässä elimessä.

Kokoontumisvapaus on yhä suuremmassa määrin uhattuna. Kokoontumisten järjestäjien on saatava poliisilta hyväksyntäkirje, jos kokoontumiseen osallistuu yli 50 ihmistä. Mielenosoituksissa tämä raja on 30 ihmistä. Vuodesta 2020 lähtien yli neljän – toisinaan kahden – henkilön kokoontumiset on kielletty covid-19-pandemian perusteella. Maaliskuussa muutamalle henkilölle

²¹ <https://www.ohchr.org/en/statements/2022/05/statement-un-high-commissioner-human-rights-michelle-bachelet-after-official>

määrättiin sakkoja kokoontumisesta yli kahden henkilön suuruisiin ryhmiin, koska he osallistuivat pieneen mielenosoitukseen, joka järjestettiin, kun Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan alkamisesta tuli kuluneeksi kuukausi. Vuotuinen Taivaallisen rauhan aukion joukkomurhan vuosipäivän muistotilaisuus kiellettiin jo kolmannen kerran peräkkäin. Poliisit eristivät puiston ja pidättivät kuusi ihmistä.

Akateemiseen vapauteen on kohdistunut paineita, sillä jotkut tiedotusvälineet ovat nostaneet esille tutkijoita ja kritisoineet heidän tutkimustyötään heidän arvioitujen poliittisten kantojensa perusteella ja pakottaneet osan heistä eroamaan tehtävistään. Yhdessä tapauksessa hallitus hylkäsi ulkomaalaisen tutkijan viisumihakemuksen, eikä tutkijalle eikä oppilaitokselle ilmoitettu virallisesti hylkäämisen syistä. Valtiotieteiden tutkijat päättivät lykätä arkaluontoista tutkimustaan. Useat yliopistot sulkiivat valtiotieteiden laitoksensa, ja opetussuunnitelmista poistettiin ihmisoikeuksia käsitelleitä kursseja. EU:sta peräisin olevien opiskelijoiden ja tutkijoiden määrä Hongkongissa väheni.

Yhdistymisvapautta ja vapautta perustaa ammattiliittoa rajoitettiin yhä laajemmin. Syyskuusta lähtien ammattiliittojen on allekirjoitettava lupaus, jossa ne sitoutuvat olemaan vaarantamatta kansallista turvallisuutta. Lakiasäätävä neuvosto hyväksyi työllisyydestä vastaavan johtajan viran perustamisen työministeriöön vahvistamaan ammattiliittojen sääntelyä. Hänen tehtäviinsä kuuluu ammattiliittoa koskevan määräyksen muuttaminen siten, että kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä rikoksista tuomittuja ihmisiä estetään pääsemästä ammattiliittojen toimihenkilöiksi, ja ammattiliitoille tarkoitettujen kansallista turvallisuutta koskevien koulutussuunnitelmien täytäntöönpano²².

Hong Kong Labour Rights Monitor -järjestö raportoi, että ainakin 62 ammattiliittoa on hajotettu ja 11 ammattiliittotoimijaa on pidätetty tai asetettu syytteeseen²³.

Hongkongin toimittajajärjestö (HKJA), joka on jäsenmäärältään suurin Hongkongin toimittajien ryhmittymä, sai työministeriön alaisuudessa toimivalta ammattiliitoista vastaavalta kansialta kirjallisen pyynnön antaa selvitys toiminnastaan. Tämän seurauksena yhdistys muutti sisäisiä sääntöjään lakkauttamisensa helpottamiseksi.

Lehdistönvapauteen kohdistui jatkuvasti paineita: HKJA-järjestön vuotuisen kyselytutkimuksen mukaan media-alan työntekijöiden näkemyksiä edustava

²² <https://www.legco.gov.hk/en/legco-business/committees/financial-proposals-results.html?2022&20220708>

²³ <https://hklabourrights.org/advocacy/hong-kong-trade-union-movement-under-the-national-security-law-two-years-into-the-authoritarian-rule/>

lehdistönvapausindeksi laski 26,2 pisteeseen 32,1 pisteestä vuonna 2021. Kyseessä oli jyrkin lasku sen jälkeen, kun järjestö perusti indeksin²⁴. Hongkongin sijoitus Toimittajat ilman rajoja -järjestön lehdistönvapausindeksissä romahti ennätysellisen alas laskien 68 sijaa sijalle 148 yhteensä 180 maan joukossa²⁵.

HKJA:n puheenjohtajaa syytettiin poliisin toiminnan vaikeuttamisesta ja yleisen häiriön aiheuttamisesta, kun hän oli raportointitehtävissä. Jos hänet tuomitaan, hän voi saada enintään kahden vuoden vankeusrangaistuksen. Huhtikuussa kansallinen turvallisuuspoliisi pidätti veteraanitoimittajan kansankiihottamisen vastaisen lain nojalla. Häntä syytetään salaliitosta kansankiihotukseen liittyvän materiaalin julkaisemista varten.

Lisää riippumattomia uutiskanavia lopetti toimintansa. Tammikuussa Citizen News lopetti toimintansa henkilöstönsä turvallisuuden vuoksi. Kesäkuussa tutkiva uutispalvelu Factwire lopetti toimintansa. Myös Mad Dog Daily, Dare Media HK ja Polymer lopettivat toimintansa, ja Radio Free Asia lopetti kantoninkieliset ohjelmat.

Foreign Correspondents' Club -seura peruutti vuotuisten ihmisoikeuksia koskevien lehdistöpalkintojen jakamisen viitaten ”oikeudellisiin rajoituksiin”. Arizonan osavaltion yliopisto vastaa tämän palkinnon myöntämisestä vuodesta 2023 alkaen.

Itsesensuuri lisääntyi: televisiokanava julkaisi anteeksipyyntöä, kun se sai valituksia siitä, että sen toimittaja ”yllytti ihmisiä vihaan”. Toimittaja oli tiedustellut hallituksen virkamiehiltä menettelystä, joka koski Hongkongiin Manner-Kiinasta pandemian hoidossa auttamaan saapuneita lääketieteen ammattilaisia vastaan nostettujen valitusten käsittelemistä²⁶.

Poliisit saivat korkeimman oikeuden päätöksellä pääsyn vastaajan älypuhelimiin tallennettuun journalistiseen aineistoon kansallisen turvallisuuslain nojalla käsiteltävässä tapauksessa. Tuomari päätti, että tarve puuttua yleistä etua koskeviin rikoksiin riitti kumoamaan lähdesuojan²⁷.

Korkein oikeus ei kumonnut tuomiota, joka oli annettu toimittajalle, joka käytti julkisesta rekisteristä saatuja tietoja vuoden 2019 yhteiskunnallisia

²⁴ <https://hongkongfp.com/2022/09/24/shrinking-news-industry-hong-kong-press-freedom-index-sinks-to-new-low-as-media-outlets-disappear/>

²⁵ <https://rsf.org/en/country/hong-kong>

²⁶ <https://www.rfa.org/english/news/china/hongkong-media-03182022083215.html>

²⁷ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=148078&QS=%2B%7C%28CACV356%2F2022%29&TP=JU

levottomuuksia tutkivassa jutussa. Ylin muutoksenhakutuomioistuin aikoi käsitellä tapausta tammikuussa 2023.

Hallitus valitsi toimittajat, jotka uutisoivat 1. heinäkuuta järjestetyistä juhlallisuuksista, joissa uusi hallintojohtaja vannoi virkavalansa presidentti Xi Jinpingin läsnä ollessa. Tiedotuspalvelujen osasto hylkäsi pyynnöt ainakin 13 toimittajalta, jotka edustivat yhdeksää paikallista ja kansainvälistä uutistoimistoa.

Media-alan ammattilaiset kohtasivat painostusta, kun hallituksen virkamiehet kirjoittivat paikallisille ja ulkomaisille mediajärjestöille ja tuomitsivat raportit, jotka vaikuttivat kriittisiltä viranomaisia kohtaan²⁸.

Helmikuussa Yhdysvaltojen, Yhdistyneen kuningaskunnan ja 19 muun maan muodostama tiedotusvälineiden vapauden liitto tuomitsi Hongkongin ja Kiinan viranomaiset lehdistönvapauden heikentämisestä²⁹.

Kansankiihotuksen vastainen laki on vaikuttanut entisestään **sananvapauteen**, sillä internetin käyttäjiä on pidätetty tämän lain nojalla heidän sosiaalisessa mediassa ja internetfoorumeilla julkaisemiensa kommenttien perusteella. Yhdessä tapauksessa poliisi pidätti kansankiihotukseen yllyttämisestä neljä henkilöä, jotka ylläpitivät sosiaalisen median foorumia, jossa virkamiehet kertoivat mielipiteitään anonyymisti. Poliisi nosti syytteen ainakin yhtä henkilöä vastaan. Myös muita samankaltaisia sivuja katosi internetistä³⁰.

Kesäkuussa eräs nainen tuomittiin kuuden kuukauden ja toinen nainen seitsemän kuukauden vankeuteen sosiaalisen median julkaisuista, joissa vastustettiin covid-19-rokotteita ja epidemian torjuntaa koskevia sääntöjä³¹. Marraskuussa autistinen mies tuomittiin 12 kuukaudeksi vankeuteen muiden yllyttämisestä osallistumaan laittomaan kokoukseen ja kansankiihotustarkoituksessa tehdystä teosta³².

General Union of Hong Kong Speech Therapists -liiton johtoryhmän viisi jäsentä tuomittiin 19 kuukaudeksi vankilaan kansankiihotuksen vastaisen lain nojalla ”salaliitosta kumouksellisten julkaisujen painamista, julkaisemista,

²⁸ <https://www.brandhk.gov.hk/en/media-centre#clarifications>

²⁹ <https://hk.usconsulate.gov/n-2022020801/>

³⁰ <https://www.thestandard.com.hk/section-news/section/4/244475/Four-civil-servants-held-for-social-media-'sedition'>

³¹ <https://www.scmp.com/news/hong-kong/law-and-crime/article/3183395/taiwanese-drinks-shop-owners-jailed-7-months-over>

³² https://legalref.judiciary.hk/doc/judg/html/vetted/other/ch/2022/DCCC000354A_2022_files/DCCC000354A_2022ES.htm

jakelemista tai näytteille asettamista varten”³³. Tuomion mukaan vastaajien julkaisemissa kuvitetuissa kirjoissa oli ”todellisuudessa kyse vähintään 4-vuotiaiden lasten aivopesusta”³⁴. Human Rights Watch totesi, että Hongkongin hallitus ”on saattanut ”tehdä kansankiihotuksen vastaisesta laista aseiden rangaistusten määräämiseksi vähämerkityksisistä puherikoksista”³⁵.

Lakkautetun Stand News -uutistoimiston kahta entistä toimittajaa ja Stand Newsin emoyhtiö Best Penciliä vastaan nostettiin syytteet kansankiihotuksesta. Tuomioistuin katsoi, että oikeudenmukainen oikeudenkäynti oli mahdollinen, vaikka syyttäjät eivät luovuttaneet kaikkia tutkinnan aikana kerättyjä todisteita³⁶.

HLBTIQ+

Muutoksenhakutuomioistuin hylkäsi **hlbtq+**-aktivistin ehdotuksen ulkomailla rekisteröityjen samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliittojen tunnustamisesta³⁷. Tuomioistuin totesi, että niiden tunnustaminen olisi ”selvästi peruslain laatijoiden tarkoituksen vastaista”. Asia on ylimmän muutoksenhakutuomioistuimen käsiteltävänä³⁸.

Tuomioistuin myönsi myös kahdelle transsukupuoliselle miehelle luvan valittaa ylimpään muutoksenhakutuomioistuimeen hallituksen politiikasta, jonka mukaan transsukupuolisen henkilön on mahdollista vaihtaa henkilöllisyydestodistuksessaan olevaa sukupuolta vasta sen jälkeen, kun hänelle on tehty täydellinen sukupuolen korjausleikkaus³⁹. Muutoksenhakutuomioistuin oli hylännyt aiemmin kahden hakijan kanteen⁴⁰.

Nuori, jolla on sukupuolidysforia, teki heinäkuussa tasa-arvokomissiolle valituksen, jonka mukaan pitkien hiuksien kieltäminen pojilta kouluissa oli syrjivää ja vastoin sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä annettua määräystä⁴¹. Syyskuussa tasa-arvokomissio järjesti sovittelun teinin ja koulun välillä.

³³ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=147148&QS=%2B%7C%28DCCC854%2F2021%29&TP=RS

³⁴ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=147148&QS=%2B%7C%28DCCC854%2F2021%29&TP=RS

³⁵ <https://www.hrw.org/news/2022/09/07/hong-kong-childrens-book-authors-convicted-0>

³⁶ <https://hongkongfp.com/2022/12/22/hong-kong-court-rejects-bid-by-former-stand-news-editors-to-terminate-trial/>

³⁷ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=146704&QS=%2B%7C%28CACV557%2F2020%29&TP=JU

³⁸ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=148605&QS=%2B%7C%28CACV557%2F2020%29&TP=JU

³⁹ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=144139&QS=%2B%7C%28CACV183%2F2019%29&TP=JU

⁴⁰ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/ju/ju_frame.jsp?DIS=142010&currpage=T

⁴¹ <https://www.scmp.com/news/hong-kong/society/article/3185931/hong-kong-teen-challenging-school-policy-long-hair-boys>

Covid-19-pandemiasta johtuvien matkustamista ja lähikontakteja koskevien rajoitusten vuoksi Gay Games -tapahtuman järjestäjät päättivät vuonna 2022 järjestää tapahtuman yhdessä Meksikon kanssa, kun tapahtuma siirrettiin vuodelle 2023. Vuosi 2022 oli kolmas peräkkäinen vuosi, kun Pride-paraatin järjestäminen ei ollut mahdollista.

Ulkomaiset kotitaloustyöntekijät

Pandemiarajoitukset vaikuttivat kotitaloustyöntekijöihin ja lisäsivät heidän syrjintäänsä. Raporttien mukaan kotiapulaisten ei sallittu poistua työnantajensa luota pandemia-aaltojen aikana⁴², eikä apulaisten sallittu palata työnantajensa luo, koska he pelkäsivät apulaisten tartuttavan heidät⁴³. Yleisemmin ottaen kotitaloustyöntekijöiden kaltoinkohtelua koskevista tapauksista raportoitiin edelleen.

Syyskuussa viranomaiset korottivat kotiapulaisten palkkoja⁴⁴, jotka olivat olleet jäädytettyinä kaksi vuotta. Ne myös toteuttivat toimenpiteitä, joilla estettiin kotitaloustyöntekijöitä vaihtamasta työnantajaa, jotta he eivät pystyisi ”hyödyntämään” työvoimapulaa, joka oli aiheutunut sen seurauksena, että Hongkongiin oli vaikea matkustaa pandemiarajoitusten vuoksi. Kotitaloustyöntekijät eivät voineet vierailla ulkomailla asuvien perheidensä luona rajoitusten vuoksi, ja heihin kohdistettiin erityisiä karanteenitoimenpiteitä, kun he saapuivat Hongkongiin. Kotitaloustyöntekijät eivät kuuluneet hallituksen talouden tukemiseksi suunnitteleminen bonusjärjestelmien piiriin.

Ihmiskauppa

Yhdysvallat asetti Hongkongin heinäkuussa toisen tason tarkkailulistalle kolmantena peräkkäisenä vuotena. Yhdysvallat totesi, että Hongkong ei täyttänyt ihmiskaupan poistamista koskevia vähimmäisvaatimuksia, vaikka se oli ryhtynyt ”merkittäviin ponnisteluihin”. Yhdysvallat kehotti antamaan lainsäädäntöä, jolla kriminalisoidaan täysin kaikki ihmiskaupan muodot.

Joulukuussa hallitus tiukensi politiikkaa, joka koskee palauttamiskieltoon vetoavien ihmisten poistamista maasta⁴⁵. Maahanmuuttohallinto voi karkottaa tuomioistuimen tuomiota odottavat hakijat sen jälkeen, kun tuomioistuin on

⁴² <https://theinitium.com/article/20220225-hongkong-domestic-workers-who-caught-the-covid19-virus/>

⁴³ <https://www.scmp.com/yp/discover/news/hong-kong/article/3177657/no-home-away-home-domestic-workers-terminated-after>

⁴⁴ <https://www.info.gov.hk/gia/general/202209/30/P2022093000326.htm?fontSize=1>

⁴⁵ <https://www.scmp.com/news/hong-kong/law-and-crime/article/3202303/new-get-tough-policy-refugee-appeals-against-deportation-orders-comes-force-hong-kong>

hylännyt heidän muutoksenhakua koskevan hakemuksensa. Arvioiden mukaan 1 200 ihmistä voidaan poistaa välittömästi maasta. Ihmisoikeusasianajajat pitivät valitettavana sitä, ettei asiassa kuultu kansalaisjärjestöjä, kansalaisyhteiskunnan ryhmiä, tutkijoita, YK:n pakolaisasiain päävaltuutettua (Hongkong) tai oikeusalan ammattilaisia.

II. Taloudellinen kehitys

Hongkong on hyvin avoin talous (tavarakaupan osuus BKT:stä on noin 300 prosenttia). Se on maailman viidenneksi suurin kauppaa käyvä talous (2021)⁴⁶ ja maailman kolmanneksi suurin sijoitusvirtojen kohde (2021). Se on maailman seitsemänneksi suurin investointien lähde⁴⁷.

Hongkong käytti edelleen itsenäistä toimivaltaa kauppasopimusten täytäntöönpanossa. Se määritteli rahapolitiikkansa riippumattomasti Manner-Kiinasta ja osallistui itsenäisesti moniin kansainvälisiin järjestöihin ja monenvälisiin yhteisöihin, kuten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaiseen toimintaryhmään ja Maailman kauppajärjestöön (WTO). Hongkong myös säilyi Manner-Kiinasta erillisenä lainkäyttöalueena erityisesti talouspolitiikan alalla. Se säilytti erillisen valuuttansa, jota eivät koske pääomarajoitukset, sekä erilliset sääntelyrakenteet alueella toimivien yritysten valvomiseksi. Osajien ja yritysten houkutteleminen takaisin Hongkongiin ja taloudellisen yhdentymisen vahvistaminen Manner-Kiinan kanssa olivat hallituksen tärkeimpiä painopisteitä.

Rahoituksen osalta Hongkong on edelleen yksi maailman suurimmista pääomamarkkinoista, ja se oli edelleen tiivistä yhteydessä Kiinan rahoitusmarkkinoihin.

Hongkong oli vuonna 2021 edelleen **maailman kolmanneksi suurin suorien ulkomaisten investointien sijoituskohde** YK:n kauppaja- ja kehityskonferenssin kesäkuussa julkaiseman, vuotta 2022 koskevan maailman investointiraportin mukaan⁴⁸. Ulkomaiset yritykset kuitenkin supistivat toimintaansa Hongkongissa, ja ulkomaiset ja paikalliset osajat muuttivat pois Hongkongista pääasiassa covid-19-rajoitusten vuoksi. Tämän seurauksena väestö oli

⁴⁶ *World Trade Statistical Review 2022* (maailmankaupan tilastollinen arviointi 2022), Maailman kauppajärjestö, https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtsr_2022_e.htm

⁴⁷ *World Investment Report 2022* (maailman investointiraportti 2022), Yhdistyneiden kansakuntien kauppaja- ja kehityskonferenssi, <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2022>

⁴⁸ *World Investment Report 2022 monitoring global and regional investment trends and national and international policy development* (maailman investointiraportti 2022 maailmanlaajuisten ja alueellisten investointisuuntausten sekä kansallisen ja kansainvälisen politiikan kehityksen seurannasta), YK:n kauppaja- ja kehityskonferenssi, 9. kesäkuuta 2022, saatavilla osoitteessa <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2022>

kesäkuuhun 2022 mennessä vähentynyt 121 500 ihmisellä eli 1,6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna (95 000 ihmisellä asukkaiden nettomuuton seurauksena ja 26 500 ihmisellä sen seurauksena, että kuolemien määrä ylitti syntymien määrän)⁴⁹.

Hongkongin talous ajautui vuonna 2022 taantumaan. Hongkongin talous supistui vuoden 2022 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana 3,3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna⁵⁰ kasvettuaan 6,3 prosenttia vuonna 2021. Rahoitusala sekä kauppaja logistiikka-ala – joilla oli mennyt hyvin vuonna 2021 – joutuivat vastatuuleen vuonna 2022. Lisäksi matkailusta riippuvaisten alojen tilanne oli edelleen heikko matkailijoiden puuttumisen vuoksi. Hongkongin talous **ei ole vielä palannut vuoden 2018 tasolle** (pandemiaa ja vuoden 2019 mielenosoituksia edeltävälle tasolle).

Inflaatio oli edelleen maltillista, sillä kuluttajahintaindeksi nousi 1,9 prosenttia vuositasolla vuoden kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana⁵¹.

Työmarkkinat olivat vakaat. Työttömyys oli korkeimmillaan 5,4 prosenttia huhtikuussa ennen kuin se laski vähitellen 3,8 prosenttiin lokakuussa 2022 (lähemmäs vuoden alussa kirjattua 3,9 prosentin tasoa)⁵². Työttömyysaste oli keskimäärin 4,5 prosenttia vuoden 2022 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana, mikä oli parannus verrattuna 5,2 prosentin työttömyyteen vuonna 2021, mutta kuitenkin suurempi kuin covid-19-kriisiä edeltänyt noin 3 prosentin työttömyys.

Kauppaja logistiikka-ala supistui. Alan osuus Hongkongin BKT:stä on noin 20 prosenttia, ja se edisti talouden elpymistä vuonna 2021. Tuonti- ja vientialan osuus BKT:stä laski vuoden 2022 alkupuoliskolla 6,9 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Tämä johtui siitä, että Hongkongin ulkomaan tavarakaupan arvo laski kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana edellisvuoteen verrattuna 4 prosenttia 7,97 biljoonaan Hongkongin dollariin (984 miljardiin euroon)⁵³. Tilanne heikkeni vuoden aikana, ja ulkomaankaupan osuus supistui heinäkuun ja lokakuun väliseen ajanjaksoon verrattuna vuositasolla 11,1 prosenttia.

⁴⁹ Lehdistötiedote: *Mid-year population for 2022* (väestön määrä vuoden 2022 puolivälissä), 11. elokuuta 2022, Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, saatavilla osoitteessa https://www.censtatd.gov.hk/en/press_release_detail.html?id=5078

⁵⁰ *Advance estimates on Gross Domestic Product for third quarter of 2022* (bruttokansantuotetta koskevat ennakoarviot vuoden 2022 kolmannelta neljännekseltä), marraskuu 2022, Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus.

⁵¹ Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, <https://www.censtatd.gov.hk/en/scode270.html#section3>

⁵² Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, <https://www.censtatd.gov.hk/en/scode200.html#section3>

⁵³ Joulukuun 2022 vaihtokurssi: 1 euro = 8,0965 Hongkongin dollaria.

Rahoitusalan (23 % Hongkongin BKT:stä) – edellisten vuosien suurin kasvun lisääjä – kasvu hidastui merkittävästi vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla ja oli vain 0,8 prosenttia edellisvuoteen verrattuna⁵⁴.

Listautumisantien määrä putosi ensimmäisten 11 kuukauden aikana 83:sta 69:ään verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2021, ja listautumisanneissa kerätyt määrät laskivat edellisvuoteen verrattuna 70,6 prosenttia 87,8 miljardiin Hongkongin dollariin (10,8 miljardiin euroon). Hongkong oli vuonna 2021 maailman neljänneksi suurin listautumisantien keskittymä oltuaan maailman toiseksi suurin vuonna 2020 ja maailman suurin vuonna 2019.

Hongkongin Hang Seng -indeksi on menettänyt vuoden alun jälkeen arvostaan 15,8 prosenttia (tilanne 13. joulukuuta), ja Hongkongin pörssin **markkina-arvo** laski 21,4 prosenttia 33,3 biljoonaan Hongkongin dollariin (4,1 biljoonaan euroon). Syyskuun 2022 lopussa Hongkongin osakemarkkinat olivat maailman seitsemänneksi suurimmat ja Aasian neljänneksi suurimmat markkina-arvolla mitattuna, ja se oli suurin renminbimääräisten liiketoimien offshore-keskus. Markkinoiden keskimääräinen päivittäinen liikevaihto laski 11 ensimmäisen kuukauden aikana edellisvuoteen verrattuna 27,7 prosenttia 124 miljardiin Hongkongin dollariin (15,3 miljardiin euroon)⁵⁵.

Markkina-arvon ja listautumisantien lasku johtui sekä maailmanlaajuisista että alueellisista epäsuotuisista olosuhteista. Niihin kuuluivat i) inflaation nousu ja rahapolitiikan kiristymisen; ii) maailmantalouden heikkeneminen ja geopoliittiset jännitteet; iii) huoli Kiinan taloudesta ja ”dynaamisesta covid-19-strategiasta”, kun otetaan erityisesti huomioon, että Manner-Kiinan yritykset muodostavat suurimman osan Hongkongin osakemarkkinoiden arvosta.

Matkailusta saataviin tuloihin perustuvien toimialojen (vähittäiskauppa, elintarvike- ja juomateollisuus, kuljetusala, matkailuala, vieraanvaraisuusala) tilanne oli edelleen tavallista heikompi, koska matkustusrajoitusten lieventäminen loppuvuodesta ei johtanut matkailuvirtojen merkittävään kasvuun. Vuoden 2022 ensimmäisten 10 kuukauden aikana Hongkongissa kävi

⁵⁴ Bruttokansantuotteen ketjutetut volyymimittaukset taloudellisten toimialojen mukaan – ketjutettuina (2019) dollareina, Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=310-34501

⁵⁵ IMF:n raportti. *Detailed Assessment of Observance on Principles for Financial market Infrastructures for the People's Republic of China–Hong Kong Special Administrative Region* (rahoitusmarkkinoiden infrastruktuureja koskevien periaatteiden noudattamisen yksityiskohtainen arviointi Kiinan kansantasavallassa ja Hongkongin erityishallintoalueella), maaraportti nro. 21/122, 15. kesäkuuta 2021, saatavilla osoitteessa <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2021/06/15/Peoples-Republic-of-ChinaHong-Kong-Special-Administrative-Region-Financial-Sector-460761>

vain 330 223 matkailijaa⁵⁶, mikä oli alle 1 prosentti 65 miljoonasta matkailijasta vuonna 2018 (joista 78 prosenttia tuli Manner-Kiinasta; heidän osuutensa Hongkongin vähittäismyynnistä oli noin 40 prosenttia). Vuoden 2022 alkupuoliskolla **majoitus- ja ravitsemusalan** osuus BKT:stä laski 16,7 prosenttia ja **tukku- ja vähittäismyynnin** osuus 7,1 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Majoitus- ja ravitsemusalan osuus BKT:stä oli vain 46 ja tukku- ja vähittäismyynnin 41 prosenttia vuoden 2018 alkupuoliskon tasosta. Vähittäismyynti supistui vuoden 2022 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana edellisvuoteen verrattuna 0,7 prosenttia 286,8 miljardiin Hongkongin dollariin (35,4 miljardiin euroon). Ravintoloiden tulot laskivat yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana edellisvuoteen verrattuna 9,2 prosenttia 61,3 miljardiin Hongkongin dollariin (7,6 miljardiin euroon). Molemmat olivat noin 30 prosenttia alle vuoden 2018 tason. Hotellihuoneiden käyttöaste oli 65 prosenttia (verrattuna 61 prosenttiin vuonna 2021 ja 91 prosenttiin vuonna 2018) pakollisten karanteenien vuoksi.

Myös **ilmailuala** ja siihen liittyvät toimialat kohtasivat haasteellisen ympäristön. Hongkongin kansainvälisen lentoaseman lentojen määrä väheni kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana edellisvuoteen verrattuna 5,3 prosenttia ja oli vain 30 prosenttia vuoden 2018 tasosta. Matkustajamäärä kasvoi 3 miljoonaan (1 miljoonasta vuoden 2021 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana), mutta se oli vain 5 prosenttia 61,8 miljoonasta matkustajasta vuonna 2018. Lentorahdin määrä väheni tämän ajanjakson aikana edellisvuoteen verrattuna 14 prosenttia 84 prosenttiin vuoden 2018 tasosta. Vaikka lentojen keskeytysmekanismi kumottiin myöhemmin vuonna 2022, lentomiehistöjä koskevat rajoitukset vaikeuttivat lentojen määrän lisäämistä.

Rakennusalan osuus BKT:stä nousi 5,3 prosenttia vuoden ensimmäisellä puoliskolla, mutta **kiinteistöalan toiminta** väheni 6,8 prosenttia samalla ajanjaksolla. Kiinteistöjen hinnat ja vuokrat laskivat yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana, mutta Hongkong oli edelleen yksi maailman kalleimmista kaupungeista⁵⁷.

Hongkongin rahapoliittinen viranomaisen (HKMA) ryhtyi useaan otteeseen toimiin Hongkongin dollarin tukemiseksi Yhdysvalloissa nousevien korkojen ja Yhdysvaltain dollarin arvostuksen vuoksi. Tavoitteena oli varmistaa, että valuuttakurssi ei laske alle 7,85 Hongkongin dollarin kynnyksarvon

⁵⁶ [Hongkongiin saapuneet matkailijat, Hongkongin matkailulautakunta, saatavilla osoitteessa https://partnet.hktb.com/en/research_statistics/latest_statistics/index.html](https://partnet.hktb.com/en/research_statistics/latest_statistics/index.html)

⁵⁷ The Economist -julkaisun *Worldwide Cost of Living 2022* -tutkimuksen mukaan, saatavilla osoitteessa <https://www.economist.com/graphic-detail/2022/11/30/the-worlds-most-and-least-expensive-cities>

vaihteluvälillä, jolla yksi Yhdysvaltain dollari vastaa 7,75–7,85 Hongkongin dollaria erityishallintoalueen sidotussa valuuttakurssijärjestelmässä. HKMA nosti vuoden 2022 aikana Hongkongin peruskorkoa vuoden alun 0,50 prosentista yhteensä 4,25 prosenttiin (marraskuun lopussa). HKMA käytti myös erityishallintoalueen valuuttavarantoja, jotka supistuivat vuoden alun 497 miljardista dollarista 423 miljardiin dollariin marraskuun lopussa.

Liiketoimintaympäristö

Covid-19-politiikat olivat elinkeinoelämän tärkein huolenaihe vuoden aikana. **Poliittinen kehitys** vaikutti kielteisesti myös elinkeinoelämän tunnelmaan. Siihen kuuluivat muun muassa tiedonvapauteen, kansallisen turvallisuuslain täytäntöönpanoon, tietosuojaan ja seuraamuksiin kohdistuvat riskit.

Elinkeinoelämä kannatti etenemissuunnitelmaa kaikkien covid-19-rajoitusten poistamiseksi. Rajoitukset, mukaan lukien pakollinen testaus ja riski joutua karanteeniin positiivisen testituloksen seurauksena, vaikeuttivat edelleen osajien ja matkailijoiden houkuttelemista takaisin Hongkongiin. Osittainen uudelleenavaaminen heikensi Hongkongin kykyä kilpailla asemasta paikkana, jonne yritykset haluavat sijoittaa alueellisen päätoimipaikkansa. Tilannetta pahensivat Manner-Kiinassa asetetut rajoitukset (mukaan lukien Hongkongista saapuvia henkilöitä koskevat karanteenivaatimukset), jotka vaikuttivat Hongkongin rooliin yritystoiminnan porttina. Vaikka karanteenitoimenpiteitä helpotettiin syyskuussa, saapuneiden matkailijoiden määrä oli lokakuussa vain 2,5 prosenttia covid-19-pandemiaa edeltäneestä tasosta (lokakuu 2019), mikä hidasti täydellistä elpymistä.

Hongkongin ulkomaisia yrityksiä koskevan vuotuisen tutkimuksen⁵⁸ mukaan **ulkomaisten yritysten määrä** (lukuun ottamatta Manner-Kiinan yrityksiä) oli 1. kesäkuuta 2022 mennessä vähentynyt edelleen 5,2 prosenttia kesäkuuhun 2019 verrattuna (covid-19-pandemiaa edeltänyt taso) ja 1,5 prosenttia kesäkuuhun 2021 verrattuna. Ulkomaisten yritysten alueellisten päätoimipaikkojen määrä supistui huomattavasti (12,5 % kesäkuusta 2019 ja 3,7 % kesäkuusta 2021). Nämä luvut vahvistivat hajanaisen näytön siitä, että yritykset vähensivät toimintaansa tai siirtyivät muihin kaupunkeihin. Vaikka muiden kuin kiinalaisten ulkomaisten yritysten määrä väheni tutkimusten

⁵⁸ *Report on 2022 Annual Survey of Companies in Hong Kong with Parent Companies Located outside Hong Kong* (raportti Hongkongin ulkopuolella sijaitsevien emoyhtiöiden Hongkongissa sijaitsevia yrityksiä koskevasta vuoden 2022 vuotuisesta yritystutkimuksesta), Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1110004&scode=360>

tulosten mukaan, Manner-Kiinan yritysten määrä Hongkongissa oli kasvanut 17,5 prosenttia kesäkuusta 2019.

Paikallisen työvoiman määrä supistui kahden viime vuoden aikana 140 000 työntekijällä (tilanne lokakuussa 2022)⁵⁹ sen seurauksena, että sekä paikalliset että ulkomaiset työntekijät muuttivat pois Hongkongista.

Hallintojohtaja John Lee ehdotti 19. lokakuuta 2022 pitämässään vuotuisessa **linjapuheessa** erilaisia toimintapolitiikkoja talouden tukemiseksi ja kehittämiseksi. John Lee ilmoitti, että Hongkongin aseman kehittämiseksi edelleen innovaatio- ja teknologiakeskuksena tavoitteena on houkutella viidessä vuodessa 10 miljardia Hongkongin dollaria (1,2 miljardia euroa) innovointiin ja teknologiaan tehtäviä investointeja varten. Erityishallintoalueen innovaatio- ja teknologiainfrastruktuuria laajennetaan, ja 10 miljardia Hongkongin dollaria (1,2 miljardia euroa) osoitetaan edistämään Hongkongin yliopistojen tekemän tutkimus- ja kehitystyön kaupallistamista. Lisäksi tuetaan korkean lisäarvon valmistusteollisuutta. Hongkongin asemaa kaupan ja logistiikan keskuksena kehitetään keskittymällä korkean lisäarvon meripalveluihin ja -logistiikkaan sekä intermodaalikuljetuksiin ja helpottamalla maantieliikenteen ja rajatylittävän liikenteen virtoja Manner-Kiinan ja Hongkongin välillä. Toimintaa virtaviivaistetaan lentoasemalla, jolla avattiin vuoden aikana kolmas kiitorata. Ilmoitettuihin toimenpiteisiin, jotka liittyvät Hongkongin kilpailukykyyn kansainvälisenä rahoituskeskuksena, sisältyi Bond Connect -järjestelmän⁶⁰ eteläisen osan parantaminen, Hongkongin aseman vahvistaminen maailman suurimpana liike-elämän keskuksena, jossa käydään kauppaa Kiinan yuaneilla, ja vakuutus- sekä varainhoito- ja omaisuudenhoidon tukeminen (mukaan lukien verohelpotukset, joilla houkutellaan enemmän suvun omaisuudenhoidoyhteisöjä Hongkongiin). Muihin painopisteisiin kuuluvat Hongkongin kehittäminen teollis- ja tekijänoikeuksien ja kaupan alan välimiesmenettelyjen keskuksena.

Manner-Kiinan rajalla sijaitseva Northern Metropolis -kehitysalue, jolle rakennetaan asuinalueita ja innovaatio- ja teknologiakeskus, edistää osaltaan Hongkongin yhdentymistä Shenzhenin ja Macaon lahdan suuralueen kanssa. **Northern Metropolis -alueen** infrastruktuurityöt ovat alkaneet. Uuteen alueeseen kuuluu ensimmäinen ns. double access -alue Manner-Kiinan ja Hongkongin välillä. Se edistää kaupungin taloudellisen ja hallinnollisen painopisteen siirtymistä pohjoiseen, kun taas kaupungin eteläpuolella

⁵⁹ Hallintojohtajan vuoden 2022 linjapuhe, lokakuu 2022, saatavilla osoitteessa <https://www.policyaddress.gov.hk/2022/en/policy.html>

⁶⁰ Bond Connect -järjestelmä (kuten osa muistakin Connect-järjestelmistä) sallii sijoittajien käydä kauppaa Manner-Kiinan joukkovelkakirjamarkkinoilla Hongkongin kautta (pohjoinen osa) ja Manner-Kiinan sijoittajien käydä kauppaa Hongkongissa (eteläinen osa).

keskitytään matkailuun ja vapaa-ajan toimintaan. Ympäristöjärjestöt ovat huomauttaneet, että tämä kehitys voi vaikuttaa luonnonsuojelualueisiin ja suojeltuihin kosteikkoalueisiin, jotka ovat tärkeitä ilmastonmuutoksen vaikutusten hillitsemiseksi.

Vihreän rahoituksen osalta Hongkong laski vuoden aikana liikkeeseen uusia vihreitä joukkovelkakirjoja vuonna 2018 käynnistetyn hallituksen vihreitä joukkovelkakirjoja koskevan ohjelman puitteissa. Tavoitteena on edistää paikallisia vihreiden joukkovelkakirjojen markkinoita ja samalla kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Tämän lisäksi pörssi perusti vapaaehtoisen hiilikauppafoorumin.

Hongkong esitteli 31. lokakuuta **virtuaalivaroja**⁶¹ koskevan strategian, jota pidetään yleisesti siirtymisenä kohti suotuisampaa asemaa virtuaalivarojen ja kryptovaluuttojen osalta. Virtuaalivaroja koskevien palvelujen tarjoajia varten otettiin käyttöön toimilupajärjestelmä, vähittäiskaupat mahdollistetaan, ja kryptovaluuttapörssijä kannustetaan käynnistämään toimintaa Hongkongissa.

Julkinen tuki ja julkisen talouden tilanne

Hongkongin **julkisen talouden odotettiin olevan alijäämäinen varainhoitovuonna 2022–2023** (joka päättyy maaliskuussa 2023) lisääntyneiden menojen ja heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. Vuosien 2022–2023 talousarviossa budjetoitiin yli 170 miljardia Hongkongin dollaria (21 miljardia euroa) covid-19-toimenpiteisiin⁶², kuten eristystilojen rakentamiseen, pandemian hallintaan tähtääviin toimiin sekä asukkaiden ja yritysten taloudelliseen tukeen. Talousarvion julkistamisen aikaan oletettiin, että talous kasvaisi 2–3,5 prosenttia vuonna 2022 todellisuudessa tapahtuneen talouden supistumisen sijaan.

Syyskuussa valtiovarainministeri varoitti, että koko varainhoitovuoden julkisen talouden alijäämä voi olla 100 miljardia Hongkongin dollaria (12,4 miljardia euroa). Tämä olisi kolmas kerta, kun julkinen talous olisi alijäämäinen neljän vuoden aikana. Julkinen talous oli 17 miljardia Hongkongin dollaria alijäämäinen vuosina 2019–2020 ja 252 miljardia Hongkongin dollaria alijäämäinen vuosina 2020–2021 ja 255 miljoonaa Hongkongin dollaria ylijäämäinen vuosina 2021–2022⁶³. Tämä on epätavallista taloudelle, joka on

⁶¹ Poliittinen lausunto: *Development of Virtual Assets in Hong Kong* (virtuaalivarojen kehittäminen Hongkongissa), Hongkongin erityishallintoalueen rahoituspalvelut ja valtiovarainministeriö, saatavilla osoitteessa <https://www.info.gov.hk/gia/general/202210/31/P2022103000454.htm>

⁶² Vuosien 2022–2023 talousarvio, valtiovarainministeri Paul Chanin puhe, <https://www.budget.gov.hk/2022/eng/index.html>

⁶³ Kuukausittaiset taloudelliset tulokset, Hongkongin erityishallintoalueen valtiokonttori, saatavilla osoitteessa https://www.try.gov.hk/internet/ehpubl_acc_monfinancial.html

tottunut julkisen talouden ylijäämiin (julkinen talous oli vuosina 2019–2020 alijäämäinen ensimmäistä kertaa 15 vuoteen).

Alijäämät rahoitettiin suurelta osin hyödyntämällä Hongkongin runsaita julkisen talouden varantoja. Julkisen talouden varannot olivat lokakuussa 681 miljardia Hongkongin dollaria (84,1 miljardia euroa). Ne supistuivat 16,5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna ja 35,2 prosenttia 1 biljoonasta Hongkongin dollarista lokakuussa 2019. Varannot vastaavat arviolta 12 kuukauden menoja verrattuna 24 kuukauteen ennen covid-19-kriisiä.

Kauppapolitiikka

Hallitus ilmoitti marraskuussa vapaakauppasopimusta koskevien neuvottelujen virallisesta aloittamisesta Perun kanssa⁶⁴. Ensimmäinen neuvottelukierros koski kauppaa, joka liittyy tavaroihin, palveluihin, investointeihin, sähköiseen kauppaan sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Peru oli vuonna 2021 Hongkongin viidenneksi suurin tavarakauppakumppani Latalaisessa Amerikassa. Peru on myös jäsen Tyynenmeren allianssissa, jonka kanssa Hongkong on myös selvittänyt vapaakauppasopimusneuvottelujen aloittamista.

Vuoden aikana Hongkong pyrki edelleen liittymään alueelliseen kattavaan talouskumppanuuteen (RCEP) sen jäsenten tuen avulla.

Tähän mennessä Hongkong on allekirjoittanut kahdeksan vapaakauppasopimusta. Ne on allekirjoitettu Manner-Kiinan (kesäkuu 2003), Uuden-Seelannin (maaliskuu 2010), Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden (kesäkuu 2011), Chilen (syyskuu 2012), Macaon (lokakuu 2017), Kaakkois-Aasian maiden liiton (marraskuu 2017, täysimääräinen voimaantulo helmikuussa 2021), Georgian (kesäkuu 2018) ja Australian (maaliskuu 2019) kanssa.

Taloudellinen yhdyntyminen Manner-Kiinaan

Vuonna 2022 pandemian vaikutukset haittasivat edelleen suuralueen kehittämistä. Valtioneuvoston vuonna 2019 julkaiseman suuralueen kehittämistä hahmottelevan suunnitelman⁶⁵ mukaan vuosi 2022 oli ensimmäinen virstanpylväs optimoidulle elinkeinorakenteelle ja koordinoitulle

⁶⁴ Hongkongin erityishallintoalueen lehdistötiedote, saatavilla osoitteessa <https://www.info.gov.hk/gia/general/202211/16/P2022111600587.htm?fontSize=1>

⁶⁵ *Outline Development Plan for the Guangdong-Hong Kong-Macao Greater Bay Area* (Guangdongin, Hongkongin ja Macaon lahden suuralueen kehittämistä hahmotteleva suunnitelma (epävirallinen käännös), saatavilla osoitteessa <https://www.bayarea.gov.hk/en/outline/plan.html>

kehitykselle, johon kuuluvat kohtuullinen työnjako, vähähiilinen tuotanto ja vähähiilinen elämäntapa.

Maaliskuussa 2021 julkaistussa Kiinan kansallisessa **14. viisivuotissuunnitelmassa** toistettiin suuraluetta koskevat tavoitteet ja Hongkongin asema. Hongkongin on määrä vahvistaa asemaansa kansainvälisenä rahoituskeskuksena ja syventää vastavuoroista pääsyä Manner-Kiinan ja Hongkongin rahoitusmarkkinoille. Viisivuotissuunnitelmassa Hongkongille annettiin lisäksi tehtäväksi kehittää itseään kaupan, innovoinnin ja teknologian sekä liikenteen keskuksena, mihin sisältyvät infrastruktuuriyhteydet suuralueen kanssa. Lisäksi tarkoituksena on kehittää kansainvälisiä oikeudellisia ja riidanratkaisupalveluja sekä teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaa. Erityishallintoalueen tarkoituksena on helpottaa pääoman ja osaajien hankkimista suuralueelle.

Kesäkuussa 2022 **Qianhain alueen** Shenzhenin ja Hongkongin modernien palvelualueiden yhteistyöalue (Shenzenissä) ilmoitti yhdeksästä Hongkongiin liittyvästä helpottamistoimenpiteestä, jotka kattavat esimerkiksi nuorten innovoinnin ja yrittäjyyden, teknologian kehittämisen, rahoituspalvelut, oikeudelliset palvelut ja sairaanhoitopalvelut.

Hallintojohtajan linjapuheeseen sisältyneisiin muihin suuraluetta koskeviin toimenpiteisiin kuuluvat 1) Hongkongin yrityksille annettavan tuen vahvistaminen suuralueen laajentamisessa; 2) intermodaalisen liikenteen integroinnin ja Hongkongin lentoaseman ja suuralueen välisten yhteyksien (mukaan lukien tilat suoria jatkoyhteyksiä varten) parantaminen; 3) oikeudellisten käytäntöjen ja sovittelujen lähentämiseen kannustaminen; ja 4) Hongkongissa rekisteröityjen lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden käytön lisääminen suuralueella (vuonna 2021 toteutettujen helpottamistoimenpiteiden puitteissa).

Hongkongin tavoitteena on myös sallia, että vakuutusyhtiöt voivat tarjota vakuutusten myynnin jälkeisiä palveluja suuralueen kaupungeissa. Tarkoituksena on tarjota tukipalveluja suuralueen asukkaille, jotka ovat ottaneet vakuutuksen Hongkongista, ja kehittää vastavuoroista pääsyä vakuutusmarkkinoille.

III. Suhteet Hongkongin ja Manner-Kiinan välillä

Kiinan kommunistisen puolueen pääsihteeri ja Kiinan **presidentti Xi Jinping vieraili Hongkongissa 30. kesäkuuta – 1. heinäkuuta** Hongkongin palauttamisen 25. vuotispäivän kunniaksi. Kyseessä oli hänen ensimmäinen vierailunsa Hongkongissa vuoden 2017 jälkeen ja hänen ensimmäinen

vierailunsa Manner-Kiinan ulkopuolella covid-19-pandemian puhkeamisen jälkeen vuonna 2020. Xi Jinping piti Hongkongin kuudennen kauden hallituksen avajaistilaisuuden ja oli läsnä, kun hallintojohtaja John Lee vannoi virkavalansa.

Xi Jinping piti tässä yhteydessä puheen, jossa hän vakuutti, että ”yksi maa, kaksi järjestelmää” -periaate palvelee paitsi Hongkongin myös koko maan perustavanlaatuisia etuja. Hän esitti yhteenvedon viimeisten 25 vuoden aikana opituista asioista ja korosti, että on tärkeää panna ”yksi maa, kaksi järjestelmää” -periaate täydessä laajuudessa ja tarkasti täytäntöön. Tähän kuuluu keskushallinnon yleisen lainkäyttövallan ylläpitäminen, Hongkongin laajan itsehallinnon takaaminen, sen varmistaminen, että Hongkongia hallinnoivat isänmaalliset tahot, sekä Hongkongin erityisaseman ja etujen säilyttäminen.

Lisäksi Xi Jinping esitteli ”neljä ehdotusta” uudelle hallinnolle ja yhteiskunnalle: parannetaan hallintoa, jatketaan vahvan kasvun vauhdittamista, vastataan ihmisten huolenaiheisiin ja tehdään yhteistyötä sopusointuisuuden ja vakauden turvaamiseksi. Hän tapasi lakiasäättävän neuvoston ja oikeuslaitoksen jäseniä, yksityisen sektorin edustajia ja yhteiskunnan eri alojen johtajia ja tarkasti kansan vapautusarmeijan varuskunnan.

Xi Jinpingin vierailun jälkeisinä viikkoina hallitus ja Kiinaan myönteisesti suhtautuvat järjestöt järjestivät seminaareja, joissa tutkittiin 1. heinäkuuta pidettyä puhetta. Opetusministeriö jakoi puheen kopioita kouluihin ja päiväkoteihin.

Hongkongista vastaavissa keskushallinnon virastoissa, myös kansan vapautusarmeijan Hongkongin varuskunnassa, tehtiin useita henkilöstömuutoksia ennen kommunistisen puolueen puoluekokousta.

Matkustamista Hongkongin ja Manner-Kiinan välillä rajoitettiin edelleen. Hallintojohtaja John Lee peruutti ensimmäisen vierailunsa Guandongin maakuntaan. Hongkongilaisten kansankongressin edustajien vierailua Hongkongista Xinjiangiin elokuussa jouduttiin lykkäämään pandemian vuoksi.

Hongkongin edustajien valinta Kiinan kansankongressin jäseneksi suoritettiin 15. joulukuuta. Kiinan kansankongressin maaliskuussa 2022 hyväksymissä edustajien valintamenettelyissä rajoitettiin valitsijamiehistö vaalilautakunnan kiinalaisiin jäseniin.

Lokakuussa Kiina kutsui takaisin kuusi virkamiestä Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Manchesterissa, sijaitsevasta konsulaatistaan sen jälkeen, kun Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaiset pyysivät

kumoamaan heidän diplomaattisen koskemattomuutensa liittyen välikohtaukseen, jossa oli osallisina ulkomailla asuvia hongkongilaisia mielenosoittajia⁶⁶.

Presidentti Xi Jinping ja pääministeri Li Keqiang ylistivät **hallintojohtaja John Leen** tekemää työtä, **kun hän vieraili ensimmäisen kerran Pekingissä** 21.–24. joulukuuta. John Lee tapasi myös Kiinan kommunistisen puolueen toiseksi korkeimman virkamiehen, Li Qiangin.

Manner-Kiina oli Hongkongin suurin kauppakumppani tavarakaupassa. Sen osuus oli 49 prosenttia Hongkongin kokonaiskaupasta vuoden 2022 ensimmäisten kymmenen kuukauden aikana. Hongkong oli puolestaan Manner-Kiinalle tärkeä kaupankäyntikeskus, ja se oli Kiinan viidenneksi suurin kauppakumppani vuoden 2022 ensimmäisten yhdeksän kuukauden aikana.

Guangdongin maakunta oli edelleen tärkeä ulkoisen jalostuksen tukikohta Hongkongille. Hongkongin merkittävin kauppasopimus on Manner-Kiinan kanssa vuonna 2003 tehty tiiviimpää taloudellista yhteistyötä koskeva sopimus (CEPA). Sopimukseen ei tehty merkittäviä muutoksia vuonna 2022. Kiinasta ja Kiinaan Hongkongin kautta jälleenvietyjen tavaroiden arvo muodosti noin 90 prosenttia Hongkongin jälleenviennin liittyvän kaupan kokonaisarvosta (2021).

Hongkong pysyi Kiinan pääasiallisena offshore-rahoitus- ja investointikeskuksena. Vuoden 2021 lopussa Manner-Kiina oli Hongkongin suurin maahan tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten lähde (28 % sijoituksista) offshore-keskuksia lukuun ottamatta, ja Hongkongin ulkomaille suuntautuvien suorien sijoitusten ensimmäinen kohde (49 % sijoituksista).⁶⁷ Hongkong puolestaan oli edelleen Manner-Kiinan tärkein ulkomaisten suorien sijoitusten kohde sekä suurin ulkomaisten suorien sijoitusten lähde – Hongkongin osuus oli yli puolet näiden sijoitusten kokonaismäärästä kumpaankin suuntaan. Hongkongissa noteerattujen Manner-Kiinan yritysten määrä oli 1 395, ja niiden osuus noteerattujen yritysten kokonaismarkkina-arvosta oli 77 prosenttia.

Hongkongin ja Manner-Kiinan pääomamarkkinat ovat yhteydessä toisiinsa Hongkongin, Shanghaiin ja Shenzhenin pörssit yhdistävän **Stock Connect -järjestelmän** sekä joukkolainamarkkinoita koskevan, vastavuoroisen markkinoillepääsyn takaavan Bond Connect -järjestelmän kautta. Tätä

⁶⁶ <https://www.thestandard.com.hk/section-news/section/47096428/248254/UK-row-ends-as-China-recalls-diplomats>

⁶⁷ *Statistical report on External Direct Investment Statistics of Hong Kong* (Hongkongin ulkomaisia suoria sijoituksia koskeva tilastoraportti (vuoden 2021 laitos), 9. joulukuuta 2022, saatavilla osoitteessa <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1040003&scode=260>)

täydennettiin syyskuussa 2021 käynnistämällä suuraluetta varten varainhoidon yhdistämistä koskeva järjestelmä. Sen ansiosta ehdot täyttävät Manner-Kiinan, Hongkongin ja Macaon asukkaat voivat sijoittaa pankkien toistensa markkinoilla tarjoihin varainhoitotuotteisiin.

Hongkong vahvisti vastavuoroiseen etuuskohteluun perustuvaa pääsyään Manner-Kiinan pääomamarkkinoille. Pörssilistatut rahastot (ETF) sisällytettiin Stock Connect -järjestelmiin, minkä ansiosta ulkomaiset sijoittajat voivat ostaa ehdot täyttäviä ETF-rahastoja Manner-Kiinassa ja Manner-Kiinan sijoittajat voivat ostaa ehdot täyttäviä ETF-rahastoja Hongkongissa. Lisäksi julkistettiin Swap Connect -järjestelmä⁶⁸. Se helpottaa vastavuoroista pääsyä Hongkongin ja Manner-Kiinan pankkien välisille koronvaihtosopimusten markkinoille, mikä tarjoaa Manner-Kiinan joukkovelkakirjamarkkinoiden sijoittajille uuden investointi- ja riskinhallintavälineen. Pohjoinen reitti käynnistetään ensin, ja eteläinen reitti voidaan käynnistää myöhemmässä vaiheessa.

IV. EU:n ja Hongkongin kahdenväliset suhteet ja yhteistyö

EU:n toimielinten edustajien korkean tason vierailut eivät olleet vielääkään mahdollisia covid-19-matkustusrajoitusten vuoksi. Vuotuinen **EU:n ja Hongkongin rakenteellinen vuoropuhelu** jätettiin järjestämättä jo kolmatta vuotta peräkkäin. EU pitää tätä vuoropuhelua tärkeänä sekä huolenaiheita että yhteistä etua koskevien kysymyksien osalta.

EU:n yritykset muodostivat edelleen Hongkongin suurimman ulkomaisten yritysten ryhmittymän ennen Japania, Yhdysvaltoja ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa. Kesäkuussa 2022 vähintään 1 600 EU:n yritystä oli perustanut liiketoimintaa Hongkongiin. Niistä monet (857) käyttivät Hongkongia alueellisena päätoimipaikkanaan. EU:n yrityksillä oli liiketoimintaa monilla eri aloilla, kuten rahoitus- ja yrityspalveluissa, kaupan alalla, logistiikassa, vähittäiskaupassa, elintarvike- ja juoma-alalla sekä rakentamisessa. Hongkongin väestönlaskenta- ja tilastokeskuksen ulkomaisia yrityksiä koskevan vuotuisen tutkimuksen⁶⁹ mukaan EU:n yritysten määrä supistui covid-19-kriisiä edeltäneeseen (kesäkuun 2019) määrään verrattuna vain hieman (-0,2 %) 1 600 yritykseen. Tämä viittaa siihen, että EU:n yritykset eivät reagoineet

⁶⁸ Kiinan keskuspankin (People's Bank of China), Hongkongin arvopaperi- ja futuurikomission ja Hongkongin rahapolitiittisen viranomaisen yhteinen lausunto, saatavilla osoitteessa <https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/press-releases/2022/07/20220704-3>

⁶⁹ *Report on 2022 Annual Survey of Companies in Hong Kong with Parent Companies Located outside Hong Kong* (raportti Hongkongin ulkopuolella sijaitsevien emoyhtiöiden Hongkongissa sijaitsevia yrityksiä koskevasta vuoden 2022 vuotuisesta yritystutkimuksesta), Hongkongin erityishallintoalueen väestönlaskenta- ja tilastokeskus, saatavilla osoitteessa <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1110004&scode=360>

paikallisiin kehityssuuntauksiin yhtä herkästi kuin muut ulkomaisten yritysten ryhmittymät (tutkimuksen tulosten mukaan ulkomaisten yritysten kokonaismäärä supistui 5,2 %). Näistä tilastoista ei käy kuitenkaan ilmi, miten monet EU:n yritykset ovat vähentäneet tai siirtäneet pois toimintojaan ja/tai henkilöstöään, vaikka ovatkin jääneet Hongkongiin.

Vuoden 2022 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana kahdenvälisen tavarakaupan arvo oli 22,1 miljardia euroa, jossa ei ole tapahtunut käytännössä muutosta (-0,03 %) verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2021. EU:sta Hongkongiin suuntautuvan viennin arvo oli 17,9 miljardia euroa, kun taas Hongkongin tuonnin arvo oli 4,1 miljardia euroa. EU:n ylijäämä oli siis 13,8 miljardia euroa⁷⁰. **EU oli Manner-Kiinan ja Taiwanin jälkeen Hongkongin kolmanneksi suurin kauppakumppani** vuoden 2022 ensimmäisten 10 kuukauden aikana⁷¹. Hongkong pysyi Manner-Kiinan ja EU:n välisen kaupankäynnin tärkeänä kauttakulkupaikkana.

EU:n ja Hongkongin kahdenvälinen palvelukauppa kasvoi vuonna 2021 edellisvuoteen verrattuna 25,1 prosenttia 34,1 miljardiin euroon⁷². EU:n tuonti Hongkongista oli 12,3 miljardia euroa, ja EU:n vienti Hongkongiin oli 21,8 miljardia euroa (alustavat tiedot). Näin ollen seurauksena EU:n kauppataase oli 9,5 miljardia euroa ylijäämäinen. Alustavat tiedot vuoden 2022 ensimmäiseltä puoliskolta osoittavat, että kahdenvälinen palvelukauppa Hongkongin kanssa kasvoi vahvasti (edellisvuoteen verrattuna +21,4 % 19,3 miljardiin euroon) ja että EU:n kauppataase oli 4,7 miljardia euroa⁷³.

Kahdensuuntaiset **investoinnit** olivat edelleen merkittäviä: tuoreimpien tietojen mukaan Hongkongin investoinnit EU:hun olivat 162 miljardia euroa ja EU:n investoinnit Hongkongiin 128 miljardia euroa⁷⁴.

Euroopan komissio ja Hongkongin viranomaiset ratkaisivat useita **elintarvikekauppaan** liittyviä kysymyksiä. Lisäksi toteutettiin siirtyminen uuteen järjestelmään (TRACES NT) eläintuotteiden viemiseksi EU:sta.

Covid-19-rajoitukset vaikeuttivat operatiivisia toimia, joita oli suunniteltu EU:n ja Hongkongin yhteistyötä ja keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa

⁷⁰ Eurostat: Euroopan unionin tavarakauppa, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/newxtweb/mainxtnet.do>

⁷¹ Hongkongin ulkomaantavarakauppaa koskeva tilastoraportti (lokakuu 2022), 6. joulukuuta 2022, saatavilla osoitteessa <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1020005&scode=230>

⁷² Eurostat: European Union trade in services – annual data (provisional) (alustavat vuotuiset tiedot Euroopan unionin palvelukaupasta), https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/bop_its6_det/default/table?lang=en

⁷³ Eurostat: European Union and euro area balance of payments – quarterly data (neljännesvuosittaiset tiedot Euroopan unionin ja euroalueen maksutaseesta), https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_EU6_Q_custom_457552/default/table

⁷⁴ Eurostat: European Union foreign investment statistics (Euroopan unionin ulkomaisia investointeja koskevat tilastotiedot), https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/bop_fdi6_geo/default/table?lang=en

koskevan sopimuksen ja **teollis- ja tekijänoikeuksien** tullivalvontayhteistyötä koskevan toimintasuunnitelman puitteissa. Hongkongista tuotiin edelleen arvossa mitattuna toiseksi eniten teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tuotteita EU:hun, vaikka kyseisiä tuotteita ei valmisteta siellä. Hongkongissa ei järjestetty vuonna 2022 kokouksia tulli- ja valmistevero-osaston johdon kanssa.

Verotuksen suhteen käytännesääntöryhmä oli yhteydessä sellaisten lainkäyttöalueiden kanssa, jotka todettiin merkityksellisiksi ulkomaisista lähteistä peräisin olevia tuloja koskevien vapautusten (FSIE) osalta, myös Hongkongin kanssa. Vuoropuhelun ja toimitettujen tietojen perusteella Hongkong sitoutui FSIE-järjestelmänsä uudistamiseen vuoden 2022 loppuun mennessä, koska sen todettiin olevan vaatimusten vastainen. Lakiehdotus Hongkongin verojen uudistamiseksi FSIE-järjestelmän osalta hyväksyttiin 14. joulukuuta 2022⁷⁵. Ohjeiden täytäntöönpanoa koskeva työ on vielä kesken.

Kuudes vuotuinen **ihmiskaupan vastainen TAIEX-tapahtuma** järjestettiin 26.–27. tammikuuta 2022. Seminaari koostui kahdesta puolen päivän pituisesta verkkoistunnosta, jotka käsittelivät covid-19-pandemiaan liittyviä kansainvälisiä kehityssuuntauksia, etnisten vähemmistöjen pakkoavioliittoihin liittyvän ihmiskaupan torjumista, rahanpesun torjuntaa, ihmiskauppaan liittyvän rahoituksen tutkintaa ja ihmiskaupan uhrien auttamista. Kyseessä oli toinen kerta, kun tapahtuma järjestettiin verkossa. Osallistumisaste Hongkongin puolelta oli hyvä, sillä tapahtumaan osallistui noin 70 henkilöä hallinnon eri osastoista. Useat EU:n asiantuntijat pitivät puheen seminaarissa.

EU:n ja Hongkongin välinen yhteistyön tukiväline käynnistettiin yhteistyön tekemiseksi Hongkongin kanssa. Yleisötilaisuuksia järjestettiin verouudistuksesta (FSIE) ja kestävydestä.

Covid-19-rajoitusten vuoksi **julkisuusdiplomatian toimia**, kuten Eurooppapäivää, ei voitu järjestää alkuvuonna. Lähitoiminta käynnistettiin asteittain uudelleen sen jälkeen, kun rajoituksia oli helpotettu.

EU:n Hongkongin-edustusto järjesti **vuonna 2022 EU:n elokuvafestivaalit**, joilla näytettiin ukrainalainen elokuva. Muihin tapahtumiin kuuluivat rantojen siivous, kansainvälinen homo-, bi- ja transfobian vastainen päivä, dokumenttielokuvafestivaali, Speak Dating -tapahtuma (jossa edistettiin EU:n kielten käyttöä), kansainvälinen naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen päivä ja maailman AIDS-päivä. EU:n Hongkongin-edustusto ei järjestänyt

⁷⁵ <https://www.info.gov.hk/gia/general/202212/14/P2022121400286.htm>

perusvapauksia ja ihmisoikeuksia käsitteleviä julkisia tapahtumia kansallisen turvallisuuslain luoman ympäristön vuoksi.

Heinäkuussa 2020 annetuissa Hongkongia koskevissa neuvoston päätelmissä ohjeistettiin jatkamaan demokratia-aktivistien **oikeudenkäyntien tarkkailua**. EU:n Hongkongin-edustusto ja EU:n jäsenvaltiot Hongkongissa suorittivat 71 oikeudenkäyntien tarkkailutehtävää vuonna 2022.